ПРОЕКТ

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА КАСПИЧАН 2026 – 2030 г.

2026 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1.Въведение……...……..…стр.5
2.Основание за разработване…….…… стр.6
3.Нормативна база ……..……...… стр.8
4.Профил на Община Каспичан……..….стр.16
4.1.Географски характеристики, релеф, климат и води…….……стр.16
4.2.Население и демографска характеристика……...……стр.20
4.3.Промишленост……стр.22
4.4.Транспорт……стр.26
4.5.Сграден фонд……...……стр.27
5.Политика по енергийна ефективност ……стр.35
6.Състояние на енергийното потребление……..……стр.37
7.SWOT Анализ…… стр.42
8.Цел и обхват на програмата……...……стр.43
9.План за изпълнение на програмата……..…… стр.45
10. Очаквани ефекти от изпълнението ……...……стр.47
11.Етапи на изпълнение.....стр.48
12. Източници на финансиране……...…… стр.49
13. Наблюдение и контрол……...……стр.53
14.Отчет на изпълнението……стр.55
15. Заключение…….…… стр.55

СПИСЪК НА ФИГУРИ И ТАБЛИЦИ:

Таблици:

Таблица №1 Население в Община Каспичан, 2014 – 2018 г.
Таблица №2 Население на Община Каспичан, по населени места
Таблица №3 Структура на населението по възрастови групи за 2006-2016 г. в Община Каспичан
Таблица №4 Брой живородени деца,
Таблица №5 Водещи предприятия в Община Каспичан
Таблица №6 Динамика на основните данни за нефинансовите предприятията в община
Таблица №7 Жилищни територии в Община Каспичан
Таблица №8 Списък на сградите от общинския сграден фонд
Таблица №9 Жилищен фонд в Община Каспичан.
Таблица №10 Жилищни сгради по материал на външните стени
Таблица №11 Жилища на Община Каспичан, Източник: Община Каспичан
Таблица №12 Електроснабдителна система в Община Каспичан
Таблица №13 Технически характеристики на различни видове лампи за УО

Фигури:

Фигура № 1. Карта с населените места от Община Каспичан
Фигура №2 Климатично райониране на България.
Фигура №3 Динамика на населението на Община Каспичан за периода 2014–2018
Фигура №4 Смъртност в Община Каспичан

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АУЕР – Агенция за устойчиво енергийно развитие
ВИ – възобновяеми източници
ВЕИ – възобновяеми енергийни източници
ВИЕ – възобновяеми източници на енергия
ЕЕ – Енергийна ефективност
ЕС – Европейски съюз
ЕСБ – Енергийна стратегия на България
ЕСМ – енергоспестяващи мерки
ЗЕЕ – Закон за енергийна ефективност
ЗЕВИ – Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗУТ – Закон за устройство на територията
КЕВР – Комисия за енергийно и водно регулиране
кВт - Киловат
МВт - Мегават
л./сек – литра в секунда
МВтч - Мегават час
кВт/год - Киловата годишно
kWh - киловат час
kWh/m² - киловат час на квадратен метър
m3 – кубичен метър
МВтч/год. - Мегават часа годишно
GWh - гигават часа
m/s – метра в секунда
НПДЕЕ – Национален план за действие за енергийна ефективност
НСИ – Национален статистически институт
ООН – Организация на обединените нации
ПЕЕ – Програма за енергийна ефективност
РЗП – разгъната застроена площ
СН Средно напрежение
ТП Трафопост

1. Въведение.

Във връзка с чл. 12 от Закона за енергийна ефективност /ЗЕЕ/, е необходимо всяка Община да изготви планове и програми за енергийна ефективност. При липса на такива планове и програми Общините се лишават от средства от бюджета и търпят парични санкции, съгласно „Административно-наказателни разпоредби“, глава седма от ЗЕЕ. При изпълнение на гореизложеното и във връзка със задължителната паспортизация на сградния фонд в България и новите промени в Закона за енергийна ефективност, е необходимо всеки държавен и общински обект да вземе необходимите енергийни мерки - енергиен одит и последващи от него мерки, като за обектите с над 250 $м^2$ РЗП законовите условия са императивни. Изготвянето на общински програми и изпълнение на проекти за повишаване на енергийната ефективност и за използване на възобновяеми енергийни източници /ВЕИ/ е един от приоритетите на кохезионната политика на Европейския съюз. Чрез устойчиви енергийни проекти и стратегии за тяхното изпълнение, кохезионната политика превръща екологичните предизвикателства като качеството на въздуха, изменението на климата и управлението на ресурсите, във възможности за развитие на региона ни в по-атрактивно място за инвестиране и работа, повишаването на конкурентните регионални преимущества и износа на регионални иновации в областта на околната среда.

Местните власти трябва да играят водеща роля в разумното използване на енергията. Реализирането на местни стратегии, планове и проекти за устойчиво потребление на енергията трябва да се превърне в неотменно задължение за всички общини в Европа, защото това носи значителни ползи на местните общности. Повишаването на енергийната ефективност е дейност, която е носител едновременно, както на висок екологичен, социален, така и непосредствен икономически интерес. Реализирането на националната политика по енергийна ефективност е възможна само с активното участие на общините. Активното участие се обуславя от факта, че те са основен фактор от чийто действия зависи повишаването на енергийната ефективност на сградите и комуналния сектор на територията на общината. Понятието за енергийна ефективност е далеч от старите представи за икономия на енергия. Енергийната ефективност означава извличане на максимална полза от всяка единица енергия чрез използването на съответните модерни технологии за задоволяване на ежедневните нужди от потребление. Тя е най-лесният и ефективен начин за намаляване на енергийната консумация и същевременно предотвратява замърсяването на околната среда.

Повишаването на енергийната ефективност е един от основните инструменти, които водят до постигането на заложените цели на държавната политика в областта на икономиката и енергетиката не само на национално ниво, но и на местно. Общините, като консуматори на енергия, имат съществена роля в развитието на енергийната ефективност чрез изпълнението на заложените в планове, програми и проекти енергоспестяващи мерки за намаляване на енергийната консумация.
Реализацията на общинските програми за енергийна ефективност води до:

- Намаляване на зависимостта на общините от доставка на енергия и енергоносители;

- Намаляване разходите за енергия и съответно повишаване на жизнения стандарт и качеството на живот;
- Повишаване конкурентоспособността на местната икономика;
- Откриване на иновативни производства и нови работни места;
- Ограничаване на негативното въздействие върху околната среда и климата.

Енергийната ефективност означава извличане на максимална полза от всяка единица енергия чрез възпитаване на съответното енергийно поведение у потребителите и използване на модерни технологии за задоволяване на ежедневните енергийни потребности. Тя е най-ефективният начин за спестяване на енергия и намаляване на емисиите на парникови газове в атмосферния въздух. Енергийната ефективност може да се представи и като измерител за разумното използване на енергията, което представлява функция от повишаване на ефекта от дейностите, свързани с потребление на енергия, при същевременно намаляване на разходите за това без загубата на енергиен комфорт.

Енергийната ефективност, като елемент от политиката по устойчиво развитие, води до:

- Намаляване разходите за горива и енергия;
- Повишаване сигурността на снабдяването с енергия;
- Подобряване на топлинния комфорт;
- Намаляване емисиите на парникови газове;

Изготвянето на общински програми за енергийна ефективност е задължителна част от държавната политика по енергийна ефективност и налага участието на съответните регионални и местни структури. Общинските програми за енергийна ефективност целят да се намали нивото на енергопотребление в обектите - общинска собственост (сгради, инсталации, улично осветление и др.), като по този начин да се даде пример на населението и бизнеса с оглед генериране икономия на енергия в бита и индустрията. Предвидените в настоящата програма мерки по енергийна ефективност имат за цел политиката по енергийна ефективност да се превърне в приоритет на територията на Община Каспичан, като по този начин се повишат икономическия растеж и жизнения стандарт на населението на Общината и се подпомогне опазването на околната среда.

Настоящата програма е структурирана съгласно Указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) за разработване на планове/програми за енергийна ефективност.

2. Основание за разработване.

Изготвянето на общинските програми за енергийна ефективност, както и на програмите за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници и биогорива е един от приоритетите на кохезионната политика на Европейския съюз. Чрез устойчиви енергийни проекти и стратегии за изпълнението на тези програми, кохезионната политика превръща екологичните предизвикателства - осигуряване качество на атмосферния въздух, намаляване изменението на климата и управление на ресурсите, във

възможности за развитие на регионите и превръщането им в по-атрактивно място за инвестиции и създаване на нови работни места.

Като продължение на тази политика, принципът „Енергийна ефективност“ на първо място е предвиден в Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета, като е в основата на стратегията на ЕС за интегриране на енергийната система, определена в съобщението на комисията от 08 Юли 2022 г.

В периода 2026-2030г. Община Каспичан ще прилага целенасочени политики и мерки за енергийна ефективност в съответствие с изискванията на Директива (ЕС)2023/1791 на Европейския парламент и на Съвета от 13 Септември 2023 г. за енергийна ефективност, с която се определят по – високи цели и задължения на публичния сектор по отношение на устойчивото управление на енергията.

С въвеждането на Директивите относно енергийната ефективност и сега действащият Закон за енергийна ефективност се цели установяване на обща рамка за насърчаване на енергийната ефективност, като поставените цели са спестяване на първична енергия, и създаване на условия за подобряване.

- Реализация на дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 - 2020 г., водещи до икономии на енергия не само в крайното, но и в първичното потребление на енергия;

- Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания, като част от националната задължителна цел за енергийни спестявания на Република България до 2020 от страна на т.нар. „задължени лица - търговци с енергия“ при крайните клиенти на енергия, към които принадлежат и общините;

- Въвеждане на допълнително изискване, освен енергийната ефективност на сградния фонд на общините, да се повиши и енергийната ефективност на уличното осветление (за общини с население над 20 000 души).

По силата на чл. 12, ал. 1 - ал. 3 от ЗЕЕ държавната политика в областта на енергийната ефективност се изпълнява от всички държавни и местни органи, като за целта тези органи разработват и приемат програми по енергийна ефективност, съответстващи на целите, заложени в:

- Националната стратегия по енергийна ефективност на Република България.
- Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 -2020 г.
- Националния план за сгради с близко до нулево потребление на енергия, националния план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждани сгради - държавна собственост, използвани от държавната администрация.
- Националната дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски сграден фонд.

Програмите по енергийна ефективност се разработват при отчитане на стратегическите цели и приоритети на регионалните планове за развитие на съответните райони, изготвяни на основание чл. 4, ал. 3 от Закона за регионалното развитие, както и въз основа на перспективите за устойчиво икономическо развитие на съответните райони за икономическо планиране. По аргумент от чл. 11, ал. 3 от ЗЕЕ, средствата за изпълнение на програмите по енергийна ефективност се осигуряват в рамките на бюджетите на държавните органи и на общините.

3. Нормативна база.

Целите за повишаване на енергийната ефективност са конкретизирани в Енергийната стратегия на Република България.

Основният стремеж е намаляване на енергийната интензивност на брутния вътрешен продукт с 50 % до 2020 г. спрямо базисната 2005 г. Настоящата програма е изготвена в съответствие с новото европейско законодателство в областта на енергийната ефективност и е съобразена със:

Стратегия „Енергетика 2020" на Европейския съюз (Трети либерализационен пакет в енергетиката „Енергетика и климат").

През 2007 г. Европейският съвет прие нови енергийни цели до 2020 г., т.нар. „триада 20-20-20" за повишаване на енергийната ефективност в крайното енергийно потребление с 20 %, увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно енергийно потребление с 20% и намаляване, в резултат на това, на емисиите на парниковите газове в атмосферния въздух с 20% спрямо базисната 1990 г. Тези цели са насочени към ефективното използване на ресурсите на Европа, като се направят важни промени в начина, по който в държавите-членки на Европейския съюз се произвежда и консумира енергия и се основават на постигнатото до този момент в областта на енергийната политика.

Директиви на Европейския съюз за енергийна ефективност

Европейското право в областта на енергийната ефективност включва седем директиви и девет регламента, които са транспонирани в българското законодателство в Закона за енергийната ефективност. Две от директивите са тясно свързани с енергийния мениджмънт в общините - Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2023/1791/ЕС относно енергийната ефективност.

Директива 2010/31/ЕС на Европейският парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите.

Целта на Директивата е да се подобрят енергийните характеристики на сградите в рамките на държавите - членки на Европейския съюз, като се вземат предвид външните климатични и местни условия, както и изискванията за параметрите на вътрешния въздух при стриктно спазване на съотношението „разходи- ефективност".

Директивата въвежда изискване за привеждане на съществуващия сграден фонд в държавите - членки до „сгради с близко до нулево потребление на енергия". Това означава подобряване на енергийните характеристики на сградите

до максимално възможния клас на енергопотребление по скалата на класовете за енергопотребление за съответната сграда, в зависимост от действащите технически правила и норми към датата на въвеждането ѝ в експлоатация, плюс задължителното условие за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници за задоволяване на енергийните потребности на обитателите на сградата.

Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите съдържа няколко разпоредби за подобряване на енергийната ефективност на новите и на съществуващите сгради. Основните разпоредби на директивата включват изисквания по отношение на:

- Общата методологична рамка за изчисляване на цялостните енергийни характеристики на сгради и обособени части от сгради;
- Прилагането на минимални изисквания по отношение на енергийните характеристики на нови сгради и нови обособени части от сгради чрез въвеждане, например, на правилото, че от 31 декември 2020 г. всички нови сгради трябва да са с почти нулево потребление на енергия;
- Прилагането на минимални изисквания за енергийните характеристики, по специално за: съществуващи сгради, сградни компоненти, които подлежат на основен ремонт и технически сградни системи, независимо кога са монтирани, подменени или модернизирани;
- Енергийно сертифициране на сгради или обособени части от сгради, редовна инспекция на отоплителните и климатичните инсталации в сградите и системи за независим контрол на сертификатите за енергийни характеристики и докладите от инспекциите.

Директива 2023/1791/ЕС на Европейският парламент Съвета от 13 Септември 2023 г. относно енергийната ефективност.

Основната цел на тази Директива е да насърчи устойчивото намаляване на енергийното потребление чрез повишаване на енергийната ефективност във всички сектори, в съответствие с целта на Европейския съюз за постигане на най-малко 11,7,% намаление на крайното енергийно потребление до 2030 г., като се допринесе за климатична неутралност до 2050 г., чрез:

- Изготвяне на национална дългосрочна стратегия за саниране на обществения и частен сграден фонд;
- Задължително реновиране на 3% годишно от пълната разгъната застроена площ (РЗП) на държавните сгради над 250 кв.м, а за общинските сгради това е пожелателно;

- Въвеждане на схеми за задължения за енергийната ефективност, осигуряващи изпълнението на националната цел за енергийни спестявания от страна на т.нар. „задължени лица - търговци с енергия", между които тази цел се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания, подлежащи на изпълнение чрез:
- Сключване на договори за реализация на енергийно ефективни услуги при крайните клиенти на енергия;
- Внасяне на парични средства от страна на търговците с енергия в специализирани фондове за енергийна ефективност;
- Прехвърляне на енергийни спестявания.
- Насърчаване използването на т.нар. „ЕСКО модел“, представляващ финансова схема за насърчаване реализацията на енергоспестяващи мерки при крайните клиенти на енергия чрез реализацията на договори с гарантиран резултат;
- Въвеждане на система за управление по енергийна ефективност (енергиен мениджмънт), включително енергийни обследвания, като част от прилагането на програмата по енергийна ефективност от публичните органи и органите на местната власт и местното самоуправление.

Пътна карта за енергията до 2050 г.

През декември 2011 г. Европейската комисия прие Пътна карта за енергетиката, която има за цел понижаване на въглеродните емисии до 2050 г., като същевременно се подобри конкурентоспособността на икономиката и сигурността на доставките на енергия за Европа. Ключов елемент за изпълнението на тази цел е реализацията на политиката по енергийна ефективност.

Пътната карта за енергетиката до 2050 г. посочва редица елементи, които при всички случаи ще имат положително въздействие и по този начин ще определят ключови резултати като:

- Значителното намаляване на въглеродните емисии в енергийната система е технически и икономически постижимо. Всички сценарии за значително намаляване на въглеродните емисии позволяват постигане на целта по отношение на емисиите и може в дългосрочен план да се окажат по-изгодни от настоящите политики.
- Енергийната ефективност и възобновяемите източници на енергия са от решаващо значение. Независимо от конкретно избрания енергиен микс, за постигането на целевите нива на въглероден диоксид за 2050 г. са необходими по-висока енергийна ефективност и значително повишаване на дела на енергията от възобновяеми източници. Сценариите показват също така, че електроенергията ще играе по-голяма роля, отколкото сега. Природният газ, нефтът, въглищата и атомната енергия също присъстват във всички сценарии в различни съотношения, като позволяват на държавите-членки да останат гъвкави при избора на енергиен микс, ако бъде бързо изграден вътрешен пазар с добри взаимовръзки.
- Ранните инвестиции пестят разходи. Инвестиционните решения за необходимата до 2030 г. инфраструктура трябва да се вземат сега, тъй като изградената преди 30 - 40 години инфраструктура трябва да бъде заменена. Незабавните действия могат да спестят по-скъпо струващи промени след двадесет години. Енергийната еволюция на ЕС така или иначе изисква модернизация и много по-гъвкава

инфраструктура, като например трансгранични междусистемни връзки, „интелигентни“ електропреносни мрежи и модерни нисковъглеродни технологии за производство, пренос и съхранение на енергия.

- Овладяване на повишението на цените. Направените сега инвестиции ще проправят пътя за най-добрите цени в бъдеще. До 2030 г. цените на електроенергията със сигурност ще се повишават, но след това могат да паднат благодарение на по-ниските разходи за доставка, политиките за пестене на енергия и подобрените технологии. Разходите ще бъдат компенсирани от големия обем устойчиви инвестиции, които ще навлязат в европейската икономика, от свързаните с тях работни места на местно ниво и от намалената зависимост от внос. Всички сценарии водят до значително намаляване на въглеродните емисии без съществени различия в общите разходи или в сигурността на доставките.
- Необходими са икономии от мащаба. В сравнение с паралелните национални схеми, един европейски подход ще доведе до понижаване на разходите и сигурни доставки. Това включва общ енергиен пазар, чието изграждане трябва да завърши до 2014 г.

Енергийната стратегия на Република България до 2030 г.

Енергийната стратегия на Република България до 2030 г. отразява визията за развитие на сектор „Енергетика“ при отчитане на европейската визия в тази област, както и на политиките по енергийна ефективност и оползотворяване на енергията от възобновяеми източници. Отчетени са:

- Натрупания през годините опит при управление на енергийната система в страната;
- Потенциалът за работа на съществуващите производствени енергийни мощности, след тяхната рехабилитация и модернизация;
- Необходимостта от изграждане на нови електропроизводствени мощности, отговарящи на екологичните изисквания и най-високите критерии за безопасност и устойчивост;
- Необходимостта от ускорено внедряване на нови високоефективни енергийни технологии и мерки, водещи до значимо намаление на енергийното потребление и разходи за енергия.

В стратегия „Европа 2020“, бяха заложени три основни приоритета:

- Интелигентен растеж - изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- Устойчив растеж - насърчаване развитието на екологична и конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
- Приобщаващ растеж - стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване, както и нейните пет основни цели:
  - заетост за 75% от населението на възраст 20-64 години;
  - инвестиции в научно изследователската и развойна дейност в размер 3% от брутния вътрешен продукт на Европейския съюз;

- постигане на целите „20/20/20“ по отношение на енергетиката и климата;
- съкращаване на емисиите въглероден диоксид с 20% в сравнение с нивата от 1990 г.;
- увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия с до 20% и намаляване в резултат на това на консумацията на енергия, произведена по конвенционален способ с 20%.

Закон за енергийната ефективност

Въвеждането в българското законодателство на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност, актуализирана с Директива 2023/1791/ЕС и сега действащия ЗЕЕ се поставят редица предизвикателства пред т. нар. „задължени лица - търговци с енергия“, както и пред общините в качеството им на крайни клиенти на енергия.

Съгласно чл. 14, ал.1 от ЗЕЕ, за подпомагане изпълнението на националната цел за енергийна ефективност се въвежда схема за задължения за енергийни спестявания, която да осигури постигането на обща кумулативна цел за спестена енергия при крайното потребление на енергия до 31 декември 2020 г., съгласно чл. 14а, ал. 2 от ЗЕЕ - Общата кумулативна цел за енергийни спестявания обхваща периода 2021-2030 г. и се определя като натрупване на нови енергийни спестявания от минимум 0,8 на сто годишно от годишното крайно енергийно потребление, осреднено за 2016, 2017 и 2018 г.

Разликата между общата кумулативна цел и прогнозните енергийни спестявания от прилагането на алтернативните мерки се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания между следните задължени лица:

- крайни снабдители, доставчици от последна инстанция, търговци с издадена лицензия за дейността "търговия с електрическа енергия", които продават електрическа енергия на крайни клиенти повече от 20 GWh годишно;
- топлопреносни предприятия и доставчици на топлинна енергия, които продават топлинна енергия на крайни клиенти повече от 20 GWh годишно;
- крайните снабдители и търговци с природен газ, които продават на крайни клиенти повече от 10 GWh годишно;
- търговци с течни горива, които продават на крайни клиенти повече от 2000 тона течни горива годишно,;
- търговци с твърди горива, които продават на крайни клиенти повече от 13 хил. тона твърди горива годишно.

При определяне на общата кумулативна цел по чл. 14а, ал. 2 от ЗЕЕ може да се използват следните стойности за изчисление на енергийните спестявания в размер на:

- по 0,7 на сто годишно за 2021 и 2022г.;
- по 0,75 на сто годишни за 2023 и 2024 г.
- по 0,93 на сто годишно за 2025-2030 г.

Съгласно чл. 21 от ЗЕЕ, при изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания задължените лица по чл. 14, ал. 4 и чл. 14а. ал. 4 могат да:

- предлагат енергийно ефективни услуги на конкурентни цени, чрез доставчик на енергийно ефективни услуги, и/или
- правят вноски във Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" или в други финансови посредници за реализиране на инвестиции в дейности и мерки за енергийна ефективност, като размерът на вноските, необходим за изпълнение на мерки за постигане на индивидуалните им цели, се договарят между задълженото лице и Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ или друг финансов посредник, или
- сключват споразумения с доставчици на енергийноефективни услуги или други задължени или незадължени лица за прехвърляне на енергийните спестявания чрез прехвърляне на удостоверения за енергийни спестявания по чл. 75, ал. 3 от Закон за енергийна ефективност.

Дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност:

- съгласно чл. 29 от ЗЕЕ в дейности за повишаване на енергийната ефективност се включват:
  - намаляване на енергийното потребление и разходите за енергия при производството, преноса и разпределението на енергия, както и при крайното потребление на енергия
  - обучение и придобиване на квалификация в областта на енергийната ефективност на лицата, предоставящи енергийноефективни услуги
  - оценка за съответствие на инвестиционните проекти на сгради по отношение на изискванията за енергийна ефективност
  - обследване и сертифициране за енергийна ефективност на сгради
  - проверка за енергийна ефективност на отоплителни инсталации с водогрейни котли и на климатични инсталации в сгради
  - обследване за енергийна ефективност на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление
  - управление на енергийната ефективност
  - предоставяне на енергийноефективни услуги
  - повишаване на осведомеността на крайните потребители на енергия.
- Чл. 30 Мерките за повишаване на енергийната ефективност да действията, които водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност, при крайното потребление на енергия, както и при производството, преноса и разпределението на енергия

Предоставяне на енергийно ефективни услуги на конкурентни цени при крайните клиенти: Съгласно чл. 65 от ЗЕЕ, енергийно ефективните услуги имат за цел комбиниране доставката на енергия с енергоефективна технология и/или с действие, което обхваща експлоатацията, поддръжката и управлението, необходими за предоставяне на услугата, и водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност и/или спестяване на първични енергийни ресурси.

Енергийно ефективните услуги се извършват въз основа на писмени договори, сключени с крайни клиенти и включват изпълнението на една или повече дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, определени в наредбата по чл. 18, ал. 2 - Наредба № Е-РД-04-3/ 04.05.2016 г. на министъра на енергетиката за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им.

Когато в обхвата на енергийно ефективните услуги се включва изпълнението на дейности по обследване за енергийна ефективност на сгради или обследване за енергийна ефективност на промишлени системи, задължените лица:

- изпълняват сами дейностите, в случай, че отговарят на изискванията за обследване за енергийна ефективност на сгради, изготвянето на оценка за съответствие на инвестиционните проекти и изготвянето на оценка за енергийни спестявания по чл. 43, ал. 1 или 2 от ЗЕЕ или за обследване за енергийна ефективност на промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление по смисъла на чл. 59,ал.1, или
- възлагат изпълнението на дейностите на лица, които отговарят на изискванията за обследване за енергийна ефективност на сгради, изготвянето на оценка за съответствие на инвестиционните проекти и изготвянето на оценка за енергийни спестявания по чл. 43, ал. 1 или 2, или за обследване за енергийна ефективност на промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление по смисъла на чл. 59, ал.1.

Внасяне на парични средства във Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници" или в други финансови посредници:

Ключов момент от цитираната по-горе разпоредба на чл. 21 от ЗЕЕ е алтернативната възможност за задължените лица - търговци с енергия да внасят парични средства във Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници" или в други финансови посредници. В тази връзка чл. 7, ал. 1, т. 11 от ЗЕЕ предвижда, че министърът на енергетиката утвърждава методика за оценка на размера на вноските от задължените по чл. 14, ал. 4 от ЗЕЕ лица във Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" и в други финансови посредници, необходими за постигане на индивидуалните им цели по предложение на изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие.

Прехвърляне на енергийни спестявания, чрез прехвърляне на удостоверения за енергийни спестявания от задължени лица, които са в преизпълнение на целите си или от незадължени лица:

Съгласно чл.75, ал. 3 от ЗЕЕ, удостоверенията за енергийни спестявания могат да се прехвърлят от:

- задължено към друго задължено лице по чл. 14, ал. 4, когато първото задължено лице е в преизпълнение на определената му индивидуална цел за енергийни спестявания;
- незадължено лице към задължено лице по чл. 14, ал. 4. Водещото за удостоверенията за енергийни спестявания е, че те обективират реализирана икономия на енергия в резултат на вложена инвестиция за изпълнението на мерки по енергийна

ефективност, тоест основното при прехвърлянето са не самите удостоверения, а икономията на енергия, за която те се отнасят.

Управление потреблението на енергия:

Законът за енергийната ефективност предвижда и още една съществена дейност - управление потреблението на енергия. Съгласно чл. 63, ал. 1 от ЗЕЕ, задължените по чл. 14, ал. 4 лица, собствениците на сгради по чл. 38, ал. 1, по отношение на които може да бъде извършено обследване за енергийна ефективност или сертифициране, собствениците на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление са длъжни да извършват управление на енергийната ефективност. Списъкът от дейности, посредством които се осъществява управлението на енергийната ефективност се съдържа в чл. 63, ал. 2 от ЗЕЕ и включва:

- Организиране на изпълнението на програмите за енергийна ефективност на държавните и местните органи, както и на други мерки, които водят до изпълнението на индивидуалните цели за енергийни спестявания;
- Поддържане на бази данни за месечното производство/потребление по видове енергии и потребители, включително дати, цени, количество и качество на доставените/продадените енергии и горива;
- Ежегодно изготвяне на анализи на енергийното потребление;

Закон за енергетиката

Със Закона за енергетиката на кметовете на общини се възлагат следните задължения:

- Да изискват от енергийните предприятия на територията на общината прогнози за развитието на потреблението на електрическа и топлинна енергия и природен газ, програми и планове за електроснабдяване, топлоснабдяване и газоснабдяване;
- Да осигуряват изграждането, експлоатацията, поддържането и развитието на мрежите и съоръженията за външно осветление на територията на общината за имоти общинска собственост;
- Да предвиждат в общите и подробните устройствени планове благоустройствени работи, необходими за изпълнението на инвестиционните програми на енергийните предприятия за развитие на мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура.
- При необходимост правят предложение до съответния оператор на електроразпределителната мрежа на територията на общината за включване в инвестиционните им планове на населени места или части от тях с проблеми в снабдяването с електрическа енергия.
- Кметовете на общини и операторите на електроразпределителни мрежи създават специален комуникационен канал, който се посочва в общинските аварийни планове за защита при бедствия.

Закон за устройство на територията.

Едно от основните изисквания на Закона за устройство на територията (ЗУТ) е т.нар. „шесто изискване към строежите“ - изискването за енергийна ефективност (вж.

чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ), въведено в ЗУТ през 2005 г. С въвеждането на това изискване дейностите, свързани с реализация на инвестиционни намерения в областта на строежите, в това число и дейностите по изпълнение на енергоспестяващи мерки, бяха поставени на съвършено нова основа.

Национални стратегически документи, планове и програми

Протокол от Киото към Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата; Интегриран национален план „Енергетика и климат“ – 2021- 2030г.; Стратегия за устойчиво енергийно развитие до 2030 г. с хоризонт до 2050г.; Национална програма за обновяване на сградния фонд; Национален план за възстановяване и устойчивост; Национална програма за развитие на България 2030; Общински план за развитие на Община Каспичан 2021- 2027г.

Подзаконови нормативни актове в областта на енергийната ефективност:

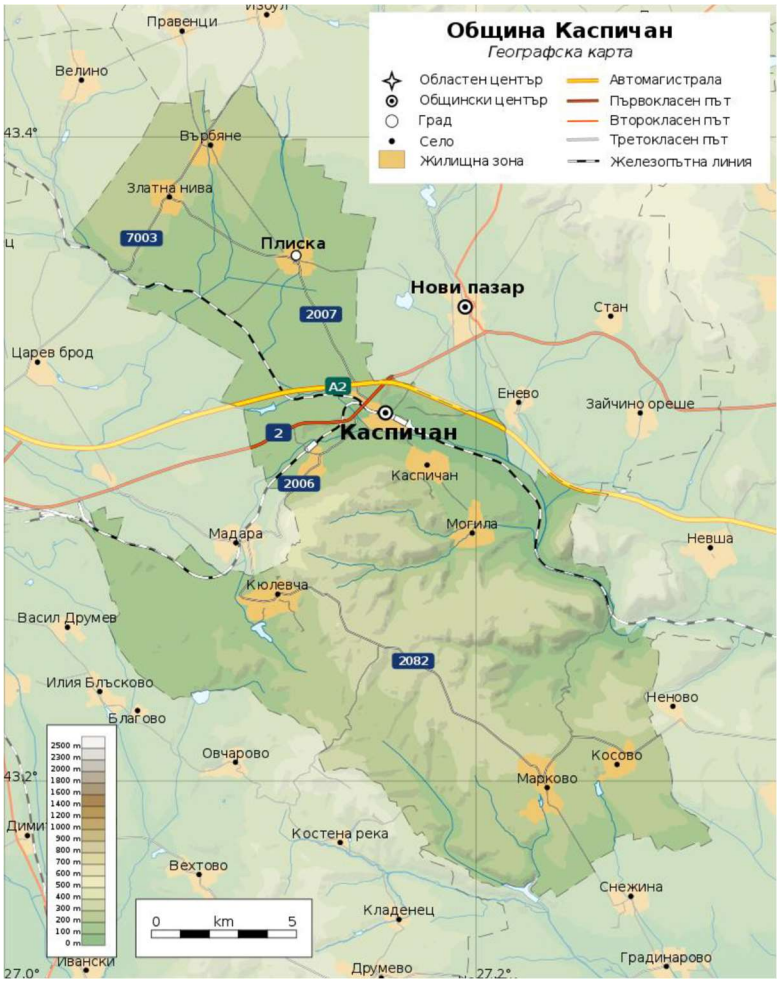
- Наредба № РД-16-347 ОТ 02.04.2009 г. за условията и реда за определяне размера и изплащане на планираните средства по договор с гарантиран резултат, водещи до енергийни спестявания в сгради държавна и/или общинска собственост;
- Наредба № РД-16-932 ОТ 23.10.2009 г. за условията и реда за извършване на проверка на водогрейни котли и на климатични инсталация по чл.27,ал.1 и чл.28, ал.1 от Закона за енергийната ефективност и за създаване, поддържане и ползване на базата данни за тях;
- Наредба № Е-РД-16-647 от 15.12.2015 г. за определяне на съдържанието, структурата, условията и реда за набиране и предоставяне на информация.
- Наредба № Е-РД-04-1 от 22.01.2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради
- Наредба № Е-РД-04-2 от 22.01.2016 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите;
- Наредба № Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г. за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им;
- Наредба № Е-РД-04-05 от 08.09.2016 г. за определяне на показателите за разход на енергия, енергийните характеристики на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, както и за определяне на условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и изготвяне на оценка на енергийни спестявания;

4. Профил на Община Каспичан.

4.1.Географски характеристики, релеф, климат и води

Община Каспичан е разположена в централната част на Североизточна България и е включена в териториалните граници на Област Шумен и граничи със следните общини: на изток – Ветрино и Провадия, на запад – Шумен, на север –Нови пазар и на юг – Шумен.

Територията на общината е 274 402 кв. км., заема 8% от територията на Област Шумен и около 2% от територията на Североизточния район. Община Каспичан е една от 10-те общини в област Шумен. Тя е на осмо място по територия и на шесто място по население сред общините в областта.

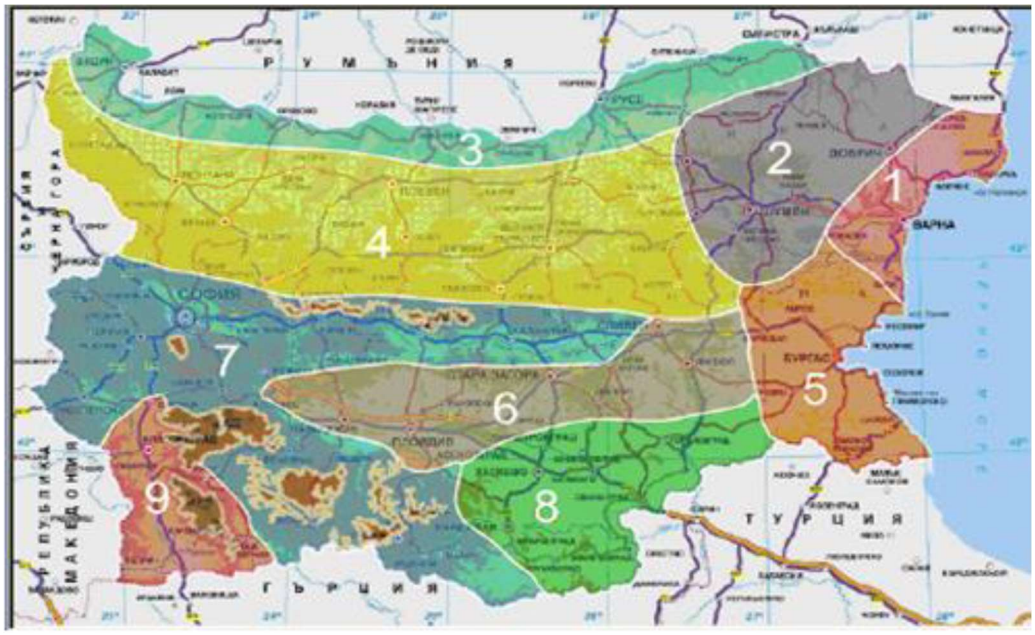
Фигура № 1. Карта с населените места от Община Каспичан

Община Каспичан заема важно стратегическо положение в Североизточна България. Общинският център – град Каспичан е разположен на 22 км от град Шумен, на 69 км от град Варна и на 441 км от столицата на България – град София.
Общината се състои от 9 (девет) населени места: град Каспичан, град Плиска, село Върбяне, село Златна нива, село Каспичан, село Могила, село Кюлевча, село Марково и село Косово.

Релеф. Релефът на общината е равнинен и платовиден, като територията ѝ попада в Източната Дунавска равнина. Южната половина на общината е заета от централните, най-високи части на Провадийското плато, което със стръмни, на места отвесни склонове се спуска на северозапад, север и североизток към долините на Провадийска река и десният ѝ приток Мътнишка река. В северната му част се издига Мадарското плато, което представлява едно цяло с Провадийското плато. В Мадарското плато се намира най-високата точка на Провадийското плато и на цялата община Каспичан – връх Двете могили 429,8 m, разположен на 1 km южно от квартал „Калугерица“ на град Каспичан.

Североизточно от платото, на границата с община Ветрино, в коритото на Провадийска река се намира най-ниската точка на общината – 69 m надморска височина. Останалата, северна половина на община Каспичан е заета от обширното Плисковско поле с надморска височина от 100 до 200 m.

Климат. Климатът на община Каспичан е ясно изразен умерено-континентален. Разположението в югоизточната част на Дунавската равнина позволява безпрепятственото нахлуване на северозападни, северни и североизточни въздушни маси.

Фигура №2 Климатично райониране на България

Съгласно климатичното райониране на Република България по Наредба № Е-РД-04-1 от 22.01.2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите и Наредба № Е-РД-04-2 от 22.01.2016 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите, Община Каспичан се намира в Климатична зона 2, която се характеризира със следните климатични особености:

- Продължителност на отоплителния сезон е 190 дни, начало: 21 октомври, край: 25април
- Отоплителни денградуси (DD–2800) при средна температура в сградата 19ºC
- Изчислителна външна температура: -15 ºC
- Средна надморска височина: 230 m

Годишната сумарна слънчева радиация е 133-140 ккал/см^2. Сумарната слънчева радиация през юли 19 - 19,5 ккал/см^2, а през декември – 3-3,5 ккал/см^2. Температурният режим се отличава с горещо лято и студена зима. Средната годишна температура за високите места е 8-10 градуса по Целзий, а за по-ниските - 11-12 градуса. Средно месечната температура за най-студения месец - януари е -1,1 градуса, а за най-топлия – юли +22 градуса.

Облачността е по-малка от средната за страната, което обуславя по-големия среден брой слънчеви часове за годината - 2204 часа. Средната относителна влажност през януари е 70-80%, а през юли 5060 в северните части и 60-70% в южните. Средният годишен валеж е от под 500мм до около 800мм. Характерни са летните засушавания и зимните снежни бури.

Количеството на валежите слабо се увеличава от север на юг към Провадийското плато, поради географския ефект върху валежите, предизвикан от нарастването на надморската височина и преобладаващия въздушен пренос от север. В режима на валежите се регистрира максимум през юни и минимум през септември. Средната относителна влажност през януари е 70-80 %, а през юли 50-60 в северните части и 60 - 70 % в южните. Средният годишен валеж е от под 500мм до около 800 мм. През зимата най-малко валежи падат в крайните северни части, а най-много в югозападните, където достигат 150 и повече мм.

През пролетта валежите са от под 100 мм. Лятото е с най-обилни валежи 150-200 мм. Средният брой на дните със снежна покривка в средната част на общината е 20-25 дни, а в северната част и по планините на юг–50-80 дни.

Води. Основна водна артерия на община Каспичан е Провадийска река, която протича през нея от северозапад на югоизток с част от горното си течение. В град Каспичан в нея отдясно се влива Мътнишка река (Мадарска река), която протича през общината с последните си 5 km. В южната част на общината протича горното течение на река Главница, десен приток на Провадийска река. Тя води началото си под името Мерявица от подножието на връх Аталана в Провадийското плато на 365 m надморска височина., на 3 км югоизточно от село Кюлевча. До изтичането си от язовир „Снежина“ тече на югоизток в дълбока долина под името Аннадере, след което напуска пределите на община Каспичан.

Управлението на водните басейни в Община Каспичан се извършва от Басейнова Дирекция „Черноморски район“ (БДЧР) с административен център гр. Варна. Населените места на територията на Община Каспичан се водоснабдяват от „Водоснабдяване и канализация – Шумен” ООД. Водните количества в общината се осигуряват от местни водоизточници.

Действащи са и се ползват 3 язовира: язовир „Калугерица“; язовир „Кюлевча“, и язовир „Марково“.

Защитени територии

- По Директивата за птиците: *Защитена зона “Провадийско-роякско плато” за опазване на дивите птици (BG0002038)* Площ - 84031.50 ха
- По Директивата за хабитатите: *Защитена зона “Провадийско-роякско плато” за опазване на природните местообитания (BG0000104)* - Площ - 50158.59 ха
Защитена зона “Каменица” за опазване на природните местообитания (BG0000138) - площ - 1454.53 ха

Защитени местности

- *Защитена местност “Каньона”* за опазване на растителен вид нарязанолистен тъжник /Spiraea crenata L./ - обявена със Заповед №РД-330/23.04.2012 год. на Министъра на околната среда и водите. Площ – 175.8 дка.

➢ *Защитена местност „Мадарски скални венци“* - обявена със Заповед No.РД-535 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 на Държавен вестник 535-2007 г. - Площ – 319.13 хектара.

4.2. Население и демографска характеристика.

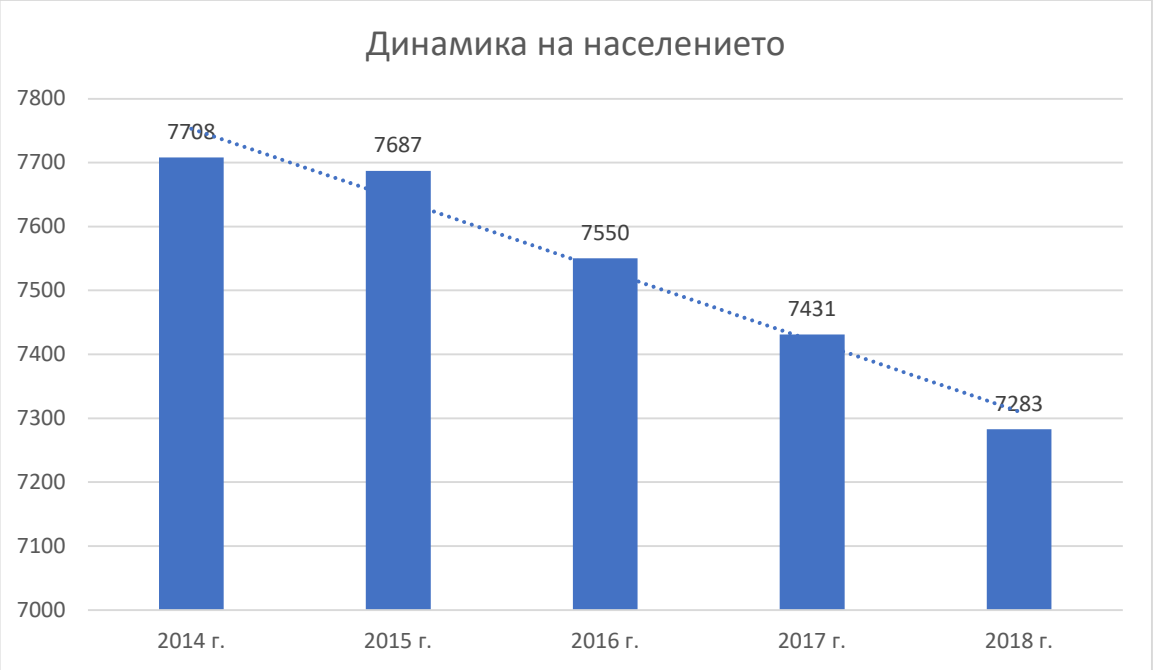
Населението в Община Каспичан запазва тенденцията за намаление, като това се влияе от различни фактори – икономически, социални, културни.

През 2018 г. в Община Каспичан живеят 7283 души или 4,23 % от населението на област Шумен, като общината се нарежда на шесто място по население в областта. За периода между 2014 и 2018 г. населението на общината е намаляло с 5,5 % или с 425 души.

Таблица №1 Население в Община Каспичан, 2014 – 2018 г., Източник НСИ

Година	2014	2015	2016	2017	2018
Всичко	7708	7687	7550	7431	7283
Мъже	3828	3801	3714	3656	3581
Жени	3880	3886	3836	3775	3702
В градове	3791	3753	3686	3618	3542
В села	3917	3934	3864	3813	3741

През 2018 г. в общината живеят 7283 души, 49,2 % от които мъже и 50,8 % жени. Тенденцията за преобладаване на броя на жените над мъжете е характерна за цялата страна и това се дължи на по-високата продължителност на живота във високите възрасти при жените.

Фигура №3 Динамика на населението на Община Каспичан за периода 2014–2018 г.

Тенденцията за намаляване на броя на населението през разглеждания период е характерна за всички населени места в Община Каспичан. Само в с. Върбяне се отчита нарастване в броя на населението от 242 д. през 2014 г. до 251 д. през 2018 г.

Таблица №2 Население в Община Каспичан, по населени места.

	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Община Каспичан	7708	7687	7550	7431	7283
с. Върбяне	242	264	258	254	251
с. Златна нива	605	635	607	597	592
гр. Каспичан	2914	2863	2833	2778	2719
с. Каспичан	1411	1413	1403	1401	1388
с. Косово	257	255	259	257	253
с. Кюлевча	327	315	308	295	283
с. Марково	738	722	714	715	693
с. Могила	337	330	315	294	281
гр. Плиска	877	890	853	840	823

Източник НСИ.

Очертава се тенденция на намаляване на процентът на населението в подтрудоспособна възраст и в надтрудоспособна възраст до 2010 г.. след което съотношението се запазва относително същото, като към 2016 г. то е 58% в трудоспособна възраст към 28% в надтрудоспособна и 16% в подтрудоспособна.

Таблица №3 Структура на населението по възрастови групи за 2006-2016 г. в Община Каспичан

година	общо	Подтрудоспособна възраст, бр.	В трудоспособна възраст, бр.	Надтрудоспособна възраст, бр.
2006	9311	1647	5203	2461
2007	9219	1600	5227	2392
2008	9073	1575	5200	2298
2009	8871	1515	5114	2242
2010	8691	1447	5040	2201
2011	7954	1314	4592	2048
2012	7991	1312	4598	2001
2013	7817	1313	4534	1970
2014	7708	1288	4454	1966
2015	7687	1264	4460	1963
2016	7550	1239	4366	1945

Като цяло възрастовата структура в общината се влияе от раждаемостта, смъртността, продължителността на живота, стандарта на живот и миграционното поведение на населението. В Община Каспичан се наблюдава регресивен тип възрастова структура, при който поколението на прародителите превишава поколението на децата, а това представлява заплаха за формирането на трудоспособния контингент на общината в бъдеще. За влошаването на възрастовия състав на населението в общината ще допринесе и миграционната подвижност на населението, най-вече на млади хора в активна възраст.

Всички тези негативни процеси възпрепятстват възможностите за осигуряване с необходимите контингенти от деца в предучилищна и училищна възраст в бъдеще, което ще се яви голям проблем за нормалното функциониране на детските заведения в общината.

Таблица 4 Брой Живородени деца, Източник Община Каспичан

Година	Живородени		
	общо	момчета	момичета
2020 г.	92	50	42
2021 г.	91	50	41
2022 г.	84	40	44
2023 г.	65	33	32
2024 г.	78	46	32

За община Каспичан, през 2024 г. броя на живо родените деца в общината е 78 в сравнение с предходната година, когато броя на живо родените деца е бил 65. Наблюдава се намаляване на раждаемостта през 2024 г. в сравнение с 2020 г. с 13,34 %. Ниските стойности на раждаемостта през различните години са в следствие от влошената възрастова структура на населението, ниските доходи, несигурността в икономически план и т.н.

За територия на Община Каспичан равнището на смъртността е с високи стойности за периода 2020 -2024 г.

Фигура 4 Смъртност в Община Каспичан

4.3. Промишленост.

Благоприятното местоположение, природни ресурси, умерените климатични условия предоставят възможности за развитие на устойчива и разнообразна местна икономика.

Община Каспичан има сериозен принос в икономическите резултати на област Шумен. Промишлеността е сравнително добре развит отрасъл, характерен за района на община Каспичан и най – вече концентриран в общинския център.

Таблица №5 Водещи предприятия в Община Каспичан.

Предприятие	**Сектор**	**Местоположение**
“Рока България” АД	преработваща промишленост	гр. Каспичан
„Цинкови покрития” АД	преработваща промишленост	гр. Каспичан
“Керамат” АД	преработваща промишленост	гр. Каспичан
“Айсис” ООД	преработваща промишленост	гр. Каспичан
“Крис ойл 97” ООД	преработваща промишленост	гр. Каспичан
„Керамик техно сервиз” ООД	строителство	гр. Каспичан
“Бакхус 4” ООД	преработваща промишленост	гр. Каспичан
„Ив Мес” ЕООД	преработваща промишленост	с. Златна нива
„Бразда” ООД	преработваща промишленост	с. Златна нива
“ Херти “ АД	преработваща промишленост	гр. Плиска
Леков и синове ЕООД	преработваща промишленост	гр. Каспичан
ЕТ” Пламен Станев”	преработваща промишленост	гр. Каспичан
“Плантабул” ООД	преработваща промишленост	с. Каспичан
ЕТ ”Симеон Дянков”	преработваща промишленост	гр. Плиска

Община Каспичан е важен селскостопански център в Област Шумен с утвърдени селскостопански традиции и потенциал за развитие. Най-голям дял заети лица са в секторите „Преработваща промишленост“, следван от сектор „Селско, горско и рибно стопанство“.

Таблица №6 Динамика на основните данни за нефинансовите предприятията в общината

Икономическа дейност	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба за текущата година	Загуба за текущата година	Заети лица	Наети лица	Дълготрайни материални активи за текущата година
	Хиляди лева						брой		хил. лв.
Общо	118406	151325	133612	146895	7110	3318	1820	1641	101181
Селско, горско и рибно стопанство	16454	24607	15551	21066	3454	302	191	154	13488
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	96951	115425	107616	115852	2255	2818	1351	1323	77449
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	1256	6718	6401	6423	319	27	143	79	2880
Транспорт, складиране и пощи	935	1275	1151	812	417	-	18	11	2122

Хотелиерство и ресторантьорство	453	780	742	853	85	-	34	23	2491
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Операции с недвижими имоти	95	168	103	134	-	3	5	-	1118
Професионални дейности и научни изследвания	122	122	122	-	76	-	8	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	174	177	174	151	24	-	14	7	-
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други дейности	19	19	19	9	11	-	6	-	-

Анализът на данните от таблицата показва, че водещо значение в общинската икономика има сектор (включва дейностите от преработващата промишленост) с 74,2 % от броя на заетите в икономиката, 80,5 % от нетни приходи от продажби и 76,5 % от ДМА. Втори по значимост е сектор (включва дейности селско, горско и рибно стопанство) с 11,6 % от нетните приходи от продажби и 10,5 % от заетите.

Въпросът за енергийната ефективност в промишлените предприятия и системи е сериозно застъпен в Раздел IV „Обследване за енергийна ефективност на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление“ на Закона за енергийна ефективност и в Наредба № Е-РД-04-05 от 08.09.2016 г. за определяне на показателите за разход на енергия, енергийните характеристики на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, както и за определяне на условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и изготвяне на оценка на енергийни спестявания.

Съгласно нормативните разпоредби на чл.57 от ЗЕЕ (Изм. и доп. ДВ, бр. 38 от 08.05.2018 г.): (1) Обследването за енергийна ефективност на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление има за цел да определи специфичните възможности за намаляване на енергийното потребление и да препоръча мерки за повишаване на енергийната ефективност.

(2) На задължително обследване за енергийна ефективност подлежат всички:

1. предприятия за производство, които не са малки и средни предприятия по смисъла на чл. 3 от Закона за малките и средните предприятия;

2. предприятия за предоставяне на услуги, които не са малки и средни предприятия по смисъла на чл. 3 от Закона за малките и средните предприятия;

3. промишлени системи, чието годишно потребление на енергия е над 3000 MWh;

4. системи за външно изкуствено осветление, разположени в населено място с население над 20 000 жители.

4.4. Транспорт.

През Община Каспичан преминават два участъка от Железопътната мрежа на България с обща дължина 29,5 km. През средата на общината, от запад на изток, на протежение от 17,3 km – участък от трасето на жп линията София – Мездра – Горна Оряховица – Шумен – Каспичан – Варна;

От северозапад на югоизток, на протежение от 12,2 km – последният участък от трасето на жп линията от село Русе – Самуил – Каспичан.

През общината преминават изцяло или частично 6 пътя от Републиканската пътна мрежа на България с обща дължина 56,5 km:

- участък от 5,5 km от автомагистрала Хемус (от km 355,1 до km 360,6);
- участък от 7,5 km от Републикански път I-2 (от km 126,5 до km 134,0);
- последният участък от 5,9 km от Републикански път III-2006 (от km 7,5 до km 13,4);
- целият участък от 10,2 km от Републикански път III-2007;
- участък от 17,9 km от Републикански път III-2082 (от km 18,3 до km 36,2);
- участък от 9,5 km от Републикански път III-7003 (от km 30,1 до km 39,6).

Списък на общинските пътища на територията на община Каспичан:

- SHU1080 /I-2/ Каспичан - граница община (Каспичан - Нови пазар) - Енево - Нови пазар - /I-2/ в участък от км 0+000 до км 1+000.
- SHU1082 /III - 2007 / Плиска - Върбяне - Граница община (Каспичан - Нови пазар) – Правенци в участък от км 6+050 до км 11+550.
- SHU1083 /III - 2007/ Плиска - археол.резерват Плиска в участък от км 0+000 до км 2+940.
- SHU1111 /III - 701 /Нови пазар - Граница община (Нови пазар - Каспичан) - Плиска / III - 2007/ в участък от км 5+550 до км 8+500.
- VAR1210 /III - 731, Черноок - Блъсково /Градинарово - Снежина - граница община (Провадия - Каспичан) - Марково / III - 2082/ в участък от км 20+910 до км 23+920.
- SHU2081 /SHU1080/ Каспичан - жп гара Каспичан - Могила-/III - 2082/ в участък от км 0+000 до км 14+790.75.

4.5.Сграден фонд.

На сградния фонд се пада 40% от общото енергийно потребление в ЕС, затова намаляването на потреблението на енергия и използването на възобновяеми енергийни източници в сградния сектор представляват важни мерки, необходими за намаляване на енергийната зависимост на Съюза и на емисиите на парникови газове.

Наличният сграден фонд на територията на Общината по отношение на собственост се разглеждат като сгради:

• Общинска собственост;

• Частна собственост.

Сградния фонд на община Каспичан включва:

- Сгради за изпълнение на функциите на органите местното самоуправление и местната администрация;
- Обществено обслужващи сгради – училища, детски градини и читалища;
- Блокове и индивидуални къщи -представляващи жилищния фонд на общината и др.

По отношение на предназначението на сградите се приема следната квалификация на сградите:

- Жилищни

- еднофамилни индивидуални къщи
- жилищни сгради (блокове) с ниско и средно застрояване
- смесени сгради

- Нежилищни сгради (сгради, които са публична собственост или се използват от обществеността):

- сгради за административно обслужване (административни, кметства, и др.);
- сгради в областта на образованието (учебни, детски градини и др.);
- други сгради за обществено ползване (сгради в областта на социалните дейности ,читалища и др.).

Състоянието на общинския сграден фонд и на сградния фонд в жилищния сектор в община Каспичан не се различават от тези в страната за населени места от този тип, като основните причини за високата енергоемкост са: наследена енергоинтензивна структура в строителството в зависимост от годините на построяване – външните стени на повечето стари сгради са с неизолирани стени имат до 5 пъти по-големи топлинни загуби в сравнение с нормите за ново строителство, сутеренните и таванските плочи също са без топлоизолация, топлинните загуби през старата морално остаряла дограма - прозорци и врати достигат до 50 % и неефективното отопление и осветление.

Таблица №7. Жилищни територии в Община Каспичан

Населено място	Жилищни територии / ха
гр. Каспичан	175,4
гр. Плиска	138,3
с. Каспичан	133,9
с. Могила	105,8
с. Кюлевча	151,5
с. Марково	169,8
с. Косово	78,03
с. Златна нива	98,4
с. Върбяне	77,10

Общинският сграден фонд на Община Каспичан се състои от административни сгради, училищни сгради, детски градини, здравни служби, читалищни сгради, клубове на пенсионера и други:

Таблица №8 Списък на сградите от общинския сграден фонд:

№	Сгради за обществено обсъждане	РЗП, к. кв.	Вид на отоплението
гр. Каспичан			
1	СОУ „Панайот Волов“	2536	Котел на газ
2	Административна сграда	491	Котел на газ
3	Полицейски участък, ОСЗ, банка и др.		Ел. енергия
4	Център за работа с деца	110	Котел на газ
5	Поликлиника	1640	Котел на газ
6	ДГ „Снежанка“	1686	Котел на газ
7	ЦНСТ "Слънце"	1372	Котел на газ
8	Пенсионерски клуб		Ел. енергия, печка на дърва
9	НЧ „Пробуда“	3000	Котел на газ, ел. енергия
кв. Калугерица			
10	Административна сграда и здравна служба	100	Печка на дърва, ел. енергия

11	Читалище „Освобождение“	429	Печка на дърва, ел. енергия
с. Кюлевча			
12	Кметство и здравна служба – 2-ри етаж	110	Печка на дърва, пелети, ел. енергия
13	НЧ „Каменен стълб“	752	Печка на дърва
14	Дневен център за хора с увреждания	306	Печка на дърва, ел. енергия
с. Марково			
15	ОУ „Пенчо Славейков“	1006	Печка на дърва
16	НЧ „Христо Ботев“	811	Печка на дърва
17	ДГ „Ален мак“	134	Печка на дърва, ел. енергия
18	Кметство и здравна служба	180	Печка на дърва
19	Автобусна спирка и магазин		няма
с. Косово			
20	ДГ „Червената шапчица“ и кметство	150	Печка на дърва, ел. енергия
21	Бивше НУ „Васил Левски“	240	Печка на дърва
22	Бивше читалище „Христо Жечев Косовски“		няма
гр. Плиска			
23	Кметство	630	Печка на дърва, ел. енергия
24	ЦДГ „Детелина“	666	Печка на дърва, пелети
25	Здравна служба		Печка на дърва, ел. енергия
26	ОУ „Св. Паисий Хилендарски“	2263	Парно
27	Пенсионерски клуб	328	Печка на дърва, ел. енергия
28	НЧ „Просвета“	1249	Печка на дърва, ел. енергия
с. Златна нива			
29	ДГ „Червената шапчица“		Печка на дърва
30	Кметство	130	Ел. енергия
31	Кметство - бивше	170	Няма
32	Бивше училище		Няма
33	НЧ „Васил Левски“	733	Ел. енергия
34	Автобусна спирка и магазин		няма
с. Върбяне			
35	НЧ „Васил Левски“	390	Печка на дърва, ел. енергия

36	Кметство и пенсионерски клуб	180	Печка на дърва, ел. енергия
37	Здравна служба	290	Ел. енергия
с. Могила			
38	Кметство, здравна служба	172	Печка на дърва, ел. енергия
39	НЧ „Просвета“	220	Печка на дърва, ел. енергия
40	Пенсионерски клуб		Печка на дърва
с. Каспичан			
41	Кметство	145	Печка на дърва, ел. енергия
42	ОУ „Христо Ботев“	1120	Парно на дърва
43	НЧ „Христо Ботев“	744	Печка на дърва, ел. енергия
44	ДГ „радост“	233	Печка на дърва, ел. енергия
45	Здравна служба	88	Печка на дърва
46	Пенсионерски клуб	100	ел. енергия

Най-често срещан енергоизточник в общинските сгради са дървата за огрев и електричество. В гр. Каспичан част от сградите са газифицирани и отоплението се осъществява с котли на газ. Като цяло общинският сграден фонд на община Каспичан е морално остарял. Сградите са строени предимно в средата на миналия век и в общия случай се нуждаят от сериозни инвестиции в сферата на енергийната ефективност. Част от сградите са в незадоволително състояние.

Повечето сгради са с ниски качества по отношение на топлотехническите характеристики на стени, под и остъкления на фасадите. Външните стени са изпълнени с ниски топлотехнически характеристики и изискват допълнителна топлоизолация. Дограмите и вратите на сградите, които не са подменени с PVC дограма, а са изработени от дървени профили, са с висок коефициент на топлопреминаване, което изисква подмяна с нова дограма с двоен стъклопакет с нискоемисионно стъкло.

Извършено е обследване за енергийна ефективност и са въведени енергоспестяващи мерки на сграда със смесено предназначение за здравни и социални услуги (Поликлиника), град Каспичан. Сградата е построена през 1971 г., с разгъната застроена площ – 1640 кв.м. Извършено е топлинно изолиране външни стени, подменена е старата дограма с нова PVC и топлинно изолиране на под и покрив. Подменени са осветителните тела с нови енергоспестяващи и е извършена реконструкция на генератора на топлина. Сградата е газифицирана. След въвеждане на мерките е достигнат Клас „В“ на енергопотребление след изпълнение на избрания пакет от ЕСМ. Дейностите са изпълнени по проекта „Пестим енергия за чиста околна среда”, финансиран по линия на Националния доверителен екофонд. Издаден Сертификат за енергийни характеристики 454ЕНУ002 / 18.05.2016 г.

Извършено е обследване за енергийна ефективност на следните общински сгради:

- ДГ „Снежанка“, гр. Каспичан, номер на сертификат 110ЕИС005
- ДГ "Ален мак", с. Марково, номер на сертификат 110ЕИС004
- ДГ "Детелина", гр. Плиска, номер на сертификат 110ЕИС003
- ДГ "Радост", с. Каспичан, номер на сертификат 110ЕИС006
- ДГ "Червената шапчица", с. Златна нива, номер на сертификат 110ЕИС002
- Народно читалище „Пробуда – 1928“ гр. Каспичан, ул. „Мадарски конник“ №46, номер на сертификата 0444АМЕ00045 от 09.03.2023 г.
- Народно читалище „Просвета“ гр. Плиска, ул. „Симеон Велики“№4, номер на сертификата 0444АМЕ00044 от 07.03.2023 г.
- Община Каспичан, гр. Каспичан, ул. „Мадарски конник“ №91, номер на сертификата 0444АМЕ00040 от 10.02.2023 г.
- Блок, ул. „Димитър Благоев“ № 65, вх. Б и В, номер на сертификата 0367ТЕК00326 от 23.05.2023 г.
- Блок, ул. „Мадарски конник“ № 115, вх. А, Б и В, номер на сертификата 0367ТЕК00325 от 23.05.2023 г.

Извършени са обследвания за енергийна ефективност и са изработени технически паспорти и доклади за техническите характеристики на сгради собственост на Община Каспичан, както следва:

- Народно читалище „Пробуда – 1928“ гр. Каспичан, ул. „Мадарски конник“ №46, номер на технически паспорт - № 11/13.04.2023 год.
- Народно читалище „Просвета“ гр. Плиска, ул. „Симеон Велики“№4, номер на технически паспорт - № -/13.04.2023 год.
- Община Каспичан, гр. Каспичан, ул. „Мадарски конник“ №91, номер на технически паспорт - №10/13.04.2023 год.
- Блок, ул. „Димитър Благоев“ № 65, вх. Б и В, номер на технически паспорт №17 от 26.05.2023 г.
- Блок, ул. „Мадарски конник“ № 115, вх. А, Б и В, номер на технически паспорт №15 от 25.05.2023 г.

Около 43% от жилищните сгради и около 50,5% от всички жилища на територията на общината са разположени в градовете Каспичан и Плиска.

Таблица №9 Жилищен фонд в Община Каспичан, Източник НСИ

Община, Населени места	**Жилищни сгради, бр.**	**Жилища, бр.**
Община Каспичан	3692	4288
В градовете	1587	2169
В селата	2105	2119
гр. Каспичан	971	1554
гр. Плиска	616	615
с. Каспичан	463	479
с. Могила	298	298
с. Кюлевча	535	523
с. Марково	258	266

с. Косово	81	81
с. Златна нива	277	279
с. Върбяне	193	193

Населението на Община Каспичан е добре осигурено с жилищен и сграден фонд, с преобладаващ дял на жилищата от тухли, като част от тях са доста остарели, а някъде и необитаеми. Жилищата по селата, както и голяма част в града са тип къщи. Според материала на външните стени 98,6 % от жилищните сгради са масивни тухлени сгради. Най-малък е процентът на панелните и стоманобетонните сгради. Жилищните блокове са ограничен брой, предимно в общинския център – гр. Каспичан.

Таблица №10 Жилищни сгради по материал на външните стени

Територия	**Тухлени**	**Панелни**	**Стоманобетонни**	**Общо**
Община Каспичан	4228	43	17	4288
в градовете	2123	35	11	2169
в селата	2105	8	6	2119
гр. Каспичан	1509	34	11	1554
гр. Плиска	614	1	0	615
с. Каспичан	476	3	0	479
с. Могила	298	0	0	298
с. Кюлевча	521	1	1	523
с. Марково	261	1	4	266
с. Косово	78	3	0	81
с. Златна нива	279	0	0	279
с. Върбяне	192	0	1	193

Жилищния фонд на Община Каспичан се състои от 15 броя общински жилища – 12 апартамента и 2 къщи, които се намират в град Каспичан.

Структуриран по видове и местоположение, общинският жилищен фонд е посочен в таблица №11.

Таблица №11 Жилища на Община Каспичан, Източник: Община Каспичан:

№	адрес	ЗП в кв. м.
Апартаменти		
1	ул. "Димитър Благоев” №65, вх. В, ет. 1, ап. 15	63,50
2	ул. ”Шести септември", бл. 1,ет. 4, ап.14	55,92
3	Ул. "Мадарски конник”№117, вх. Б, ет.6, ап. 38	40,08
4	ул. ”Шести септември”бл.2,ет.2,ап.4	42,81
5	ул. ”Мадарски конник" №117, вх. А, ет.1, ап.24	58,46
6	ул. ”Шести септември” бл.2, ет.5, ап.15	55,92
7	ул. ”Шести септември” бл.1, ет.1, ап.1	33,50
8	ул. ”Шести септември” бл.2, ет.1, ап.1	33,50
9	ул. ”Шести септември” бл.2, ет.1, ап.2	33,50

10	ул. ”Шести септември", бл.1, ет.3, ап.8	42,81
11	ул. ”Мадарски конник", №117, вх. Б, ет.6 ап. 37	77,48
12	ул. ”Тракия” №2, ет.3, ап.8	30,00
Къщи		
1	ул. "Стара планина" № 2	58,15
2	ул. "Хан Крум” № 2	52,82

Национална програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради (НПЕЕМЖС):

Община Каспичан участва е изпълнението на НПЕЕМЖС, като са изцяло санирани 4 броя многофамилни жилищни сгради в град Каспичан:

Първият жилищен блок се намира на ул. “Мадарски конник“ №117. Сградата е въведена в експлоатация през 1987 г., състои се от 3 входа, с 54 самостоятелни обекта, и с разгъната застроена площ 4 373 кв.м. За сградата е извършено обследване за установяване на техническите характеристики, изработен е технически паспорти и е извършено обследване за енергийна ефективност. Извършена е подмяна на съществуващата дограма с нова PVC с двоен стъклопакет Топлинно изолиране на външни стени. Топлинно изолиране на покрив. Топлинно изолиране на под. Подменено е осветлението.

Вторият жилищен блок се намира на ул. “Мадарски конник“ № 119. Сградата е въведена в експлоатация през 1987 г., като се състои от 3 входа, с 45 самостоятелни обекта, и с разгъната застроена площ 3556,96 кв.м. За сградата е извършено обследване за установяване на техническите характеристики, изработен е технически паспорти и е извършено обследване за енергийна ефективност. Извършена е подмяна на съществуващата дограма с нова PVC с двоен стъклопакет Топлинно изолиране на външни стени. Топлинно изолиране на покрив. Топлинно изолиране на под. Подменено е осветлението.

Третият жилищен блок се намира на ул. “Димитър Благоев“ № 65. Сградата е въведена в експлоатация през 1996 г., като се състои от 2 входа, с 24 самостоятелни обекта, и с разгъната застроена площ 1928,62 кв.м. За сградата е извършено обследване за установяване на техническите характеристики, изработен е технически паспорти и е извършено обследване за енергийна ефективност. Извършена е подмяна на съществуващата дограма с нова PVC с двоен стъклопакет Топлинно изолиране на външни стени. Топлинно изолиране на покрив. Топлинно изолиране на под. Подменено е осветлението.

Четвъртият жилищен блок се намира на ул. “Мадарски конник“ № 115. Сградата е въведена в експлоатация през 1990 г., като се състои от 3 входа, с 39 самостоятелни обекта, и с разгъната застроена площ 3666,44 кв.м. За сградата е извършено обследване за установяване на техническите характеристики, изработен е технически паспорти и е извършено обследване за енергийна ефективност. През 2025 г. се извършват следните ремонтни дейности: подмяна на съществуващата дограма с нова PVC с двоен стъклопакет. Топлинно изолиране на външни стени. Топлинно изолиране на покрив. Топлинно изолиране на под. Подмяна на осветлението.

В публичен регистър на сдруженията на собствениците в сгради в режим на етажна собственост в Община Каспичан са регистрирани общо 12 броя жилищни сгради. Предмет на дейността им е "За усвояване на средства от фондовете на Европейския съюз и/или от държавния или общинския бюджет, безвъзмездна помощ и субсидии и/или използване на собствени средства с цел ремонт и обновяване на сгради в режим на етажна собственост".

Основни проблеми, свързани с жилищният фонд в община Каспичан, които се открояват, са сравнително остарелите фасади, стари дограми, лоша изолация или липса на такава, висока енергопропускливост и др. Голяма част от мерките, които се прилагат от фирми и частни лица, не са свързани с повишаване на енергийната ефективност. Като пречки за това, както и за влошаването на жилищния фонд, са липсата на добра осведоменост на гражданите за намаляване на консумацията за енергия, високите цени за обследване и саниране на сградите, неефективните вътрешносградни отоплителни мрежи, употреба на нискоефективни съоръжения и енергоносители, липса на топлоизолация, както и ограниченото използване и внедряване на енергоефективни материали.

Като проблеми на домакинствата се открояват отоплението на твърди горива през зимните месеци или на електрическа енергия, високата енергопропускливост на сградите, съчетано с използването на електроуреди с нисък клас на енергопотребление, което води до високо потребление на енергия и аналогично до увеличаване на разходите за потребителите.

За да се направи подбор на приоритетните целеви групи е необходимо да се определи влиянието, което Общината може да окаже конкретно на всяка група.

Средства за въздействие върху подбор на приоритетни целеви групи за определяне влиянието на Община Каспичан:

- ***Консултации:*** разясняване на необходимостта и ползите от извършване на енергийно обследване; установяване наличието на потенциал за спестяване на енергии; набелязване на конкретни мерки за енергоспестяване; търсене на консултанти, фирми и институции специализирани в областта на енергийните обследвания;
- ***Реализация на дейности:*** вземане на решение за разработване на конкретни обекти; организиране на обществено представяне и популяризиране на изпълнени проекти с успешно реализирани мерки по енергийна ефективност; популяризиране на опита на други общини в сферата на енергоспестяването и търсене на възможности за прилагането му в общината.
- ***Възможности за финансиране:*** кандидатстване в международни енергийно-ефективни проекти и фондове; ползване на инвестиционни кредити на банкови институции; собствени средства на общината; други.
- ***Общински мероприятия:*** контрол на начина на стопанисване и поддръжка на сградите комфорта в тях; при извършване на обществени поръчки да се определя критерий за оценка ЕЕ и опазване на околната среда; енергоефективните мероприятия да се изпълняват с приоритет.

Конкретно в отделните целеви групи възможността за влияние е следната:
Административни сгради

Върху тях Общината може да окаже най-голямо влияние, тъй като е изцяло в правомощията й – зависят пряко от нея. Могат да направят консултации за провеждане на конкретни мерки и мероприятия за ефективно използване на енергийните ресурси.

Училища

Общината оказва средно влияние, тъй като не са пряко зависими от общината. Те са вторични разпоредители с бюджетни средства. Могат да се приложат:

- ✓ Подмяна на осветителните тела с по-ефективни
- ✓ Преустройство и ремонт на отоплителните системи
- ✓ Смяна на дограмата с PVC и стъклопакет
- ✓ Топлинна изолация на външни стени
- ✓ Монтаж на соларни инсталации
- ✓ Изграждане на фотоволтаични електроцентрали за производство на електрическа енергия.
- ✓ Др. мерки за прилагане на възобновяемите енергийни източници.

Детски градини

Върху тях Общината може да окаже голямо влияние. Могат да се предприемат мерки в смяна на дограмата, топлоизолация на ограждащи елементи, смяна на осветителните тела и монтаж на соларни инсталации за снабдяване с топла вода, изграждане на фотоволтаични електроцентрали за производство на електрическа енергия и др. мерки за прилагане на възобновяемите енергийни източници.

Читалища, заведения за социални грижи и домашен патронаж

Голямо е влиянието, което може да се окаже върху тази целева група, но енергопотреблението е сведено до минимум, комфорта е занижен, няма свободни финансови ресурси.

Общият извод, който може да се направи е, че има потенциал за прилагане на мерки за енергийна ефективност в община Каспичан.

5. Политика по енергийна ефективност.

Политиката за Енергийна ефективност е свързана с намаляване на използваната енергия при нейното производство, при производството на продукти и предоставяне на услуги, при нейното консумиране, без да се влошават условията и стандарта на живот на хората и без да се нарушава опазването на околната среда.

Политиката за ЕЕ в общините главно се насочва към консумацията на енергия за обслужването на общинските сгради (административни сгради, сгради на образованието, културни обекти, улично осветление и други енерго-консумиращи услуги), също и към производството на ефективна енергия. Политиката за ЕЕ е свързана с възможностите за подобрение на горивните процеси, промяната на горивната база и намаляване на загубите в системата за пренос и разпределение, в подобряване състоянието на отоплителните и климатичните инсталации в сградния фонд. За постигне на енергийна ефективност при консумацията на енергия трябва да се правят енергийни обследвания на обектите и да се установяват рентабилни мерки за реализиране на икономии и подобряване комфорта на обитаване в сградите.

Политиката по енергийна ефективност в община Каспичан е насочена към постигане на определени цели и приоритети, заложени в развитието на общината като цяло. Общинската програма за енергийна ефективност до 2025 г. е подчинена на националната дългосрочна програма по енергийна ефективност, която конкретизира тезите на Управленската програма на Правителството и Енергийната стратегия на България, като формулира инициативите и мерките за повишаване на енергийната ефективност.

Прилагането на успешна политика по енергийна ефективност води до повишаване качеството на енергийните услуги при приемлива цена за обществото и възможност за намаляване на енергопотреблението чрез внедряване на конкретни мерки за икономия на енергията. Тенденцията за третиране на енергията като елемент на местната политика и планиране от страна на местните власти е условие за рационалното използване на енергията на местно ниво. Със засилване на процеса на децентрализация на българските общини и в резултат от приватизацията в енергетиката общините придобиха нови функции, насочени към намаляване на консумацията на енергия и понижаването на разходите за енергийни нужди, намаляване до минимум на вредните въздействия върху околната среда и промяна в поведението на крайните потребители в бита, услугите и местната промишленост.

Общините разполагат с широки правомощия за организация и координация на дейностите, свързани с рационалното използване на местните възобновяеми източници. Децентрализираното производство на енергия от възобновяеми източници или използването на слънчевата, вятърната енергия и биомасата съобразно местния потенциал и нужди е сектор с големи перспективи за устойчивото развитие на всяка община.

Община Каспичан провежда политика насочена към оптимизиране на енергийните си разходи. Реализираното намаляване на енергопотребление на територията на общината е принос за постигане на националната индикативна цел за енергийни спестявания. Основните насоки на местната политика по енергийна ефективност са:

- ✓ Намаляване топлините загуби в сградите чрез подобряване на енергийните им характеристики;
- ✓ Използване на енергийните ресурси за отопление и охлаждане чрез високоефективни системи;
- ✓ Поддържане на стабилни параметри на микросредата в обитаваните помещения;
- ✓ Създаване на условия за насърчаване използването на възобновяеми източници на енергия /ВИЕ/;
- ✓ Намаляване на емисиите на вредните газове;
- ✓ Модернизиране и автоматизиране на осветлението на общинските обекти чрез използването на високоефективни източници на светлина и системи за контрол, реконструкция на улично осветление;
- ✓ Насърчаване на добрите практики при договарирането за енергоспестяване. Приоритетни направления за проекти и мерки за енергийна ефективност;
- ✓ Изграждане на информационна система за състоянието на енергийната ефективност в общината;
- ✓ Създаване на база данни за информация по мерки за ЕЕ с препоръчителен характер, отнасящи се за община Каспичан;
- ✓ Насърчаване разработването и осъществяването на проекти за намаляване потреблението на енергия в производството на стоки и услугите

✓ Подобряване енергийните характеристики на обществените и жилищни сгради и намаляване на топлинните загуби чрез саниране (пълно или частично);

✓ Ефективно използване на енергийните ресурси за отопление чрез отоплителни системи с висока ефективност, включващи и възможности за регулиране на потреблението и поддържане на стабилни нормативни параметри на микросредата в отопляваните обекти;

✓ Продължаване процеса на обследване на сгради с РЗП над 250 кв. м. и промишлени системи с общо годишно потребление над 3 000 MWh.

✓ Модернизиране на осветлението в общинските обекти без да се намалява нивото на осветеност и качеството на осветлението /чрез използване на компактни луминесцентни лампи, автоматични системи за контрол, управление, ниво на осветеност/;

✓ Подобряване на енергийната ефективност при уличното осветление;

✓ Обучение на специалисти от общинската администрация, работещи в сферата на енергийната ефективност по енергиен мениджмънт;

✓ Популяризиране и насърчаване на добрите практики в сферата на договарянето за енергоспестяване в общинския сектор;

✓ Намаляване емисиите на парниковите газове. Икономията в потреблението на енергия, в резултат от въведени мерки за повишаване на енергийната ефективност, не се отразява пряко върху равнището на емисиите на парникови газове, но същевременно повишаването на енергийната ефективност води до ограничаване необходимостта от производство на допълнителна енергия, а с това се ограничава вредното въздействие върху околната среда;

✓ Изграждане на постоянно действащ център за информация по енергийна ефективност и информационни кампании;

✓ Разширяване доброто взаимодействие между общината и областните и национални структури и организации;

✓ Общината е в състояние да упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност, да взема стратегически решения, свързани с това и в границите на своите компетенции да налага на инвеститорите изпълнения на мерки с подобен характер. Основни инструменти за това могат да бъдат:

- Одобряване на устройствени планове;
- Използване на екологично съобразени технологии;
- Насърчаване на частната инициатива, свързана с реализиране на енергоефективни мероприятия.

Тук действията могат да бъдат насочени в две посоки:

- Общината да оказва влияние върху крайните клиенти на енергия - промишлени предприятия, търговски обекти, домакинства, чрез провеждане на информационни кампании и предоставяне на стимули за намаляване потреблението на енергия;
- Изпълнение на съвместни дейности със задължените лица - търговци с енергия.

6. Състояние на енергийното потребление.

Състоянието на енергийното потребление в Община Каспичан, се характеризира с енергоинтензивна структура на икономиката, морално остарели технологии,

оборудване и уреди, както и неблагоприятен енергиен баланс на домакинствата с много високо потребление на електроенергия за отопление. Други пречки при реализацията на целенасочени действия за енергийна ефективност са:

- Липсата на стимул за рационално енергопотребление;
- Недостатъчна осведоменост на потребителите за съществуващи нови технологии и възможности за намаляване на консумацията;
- Трудният достъп до инвестиции на проектите за енергийна ефективност.

Тъй като в последните години пазара на услуги все повече се разраства, а разходите за тях стават все по – големи, основната роля на Община Каспичан е да осигури тези услуги на по-ниски разходи, като намали енергийното потребление. Това може да се постигне чрез комплекс от мерки за повишаване на енергийната ефективност.

Снабдяването с електрическа енергия в Община Каспичан се осъществява посредством електроенергийната система на страната, като електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се стопанисват, поддържат и реконструират от „Енерго – ПРО Мрежи“ АД, гр. Варна.

Всички населени места в общината са електроснабдени. От изградената електропроводна и електроразпределителна мрежа 80% е въздушна и 20% е подземна. Инсталираната мощност е с голям резерв и в момента под станциите работят с около 20% от капацитета си. На територията на община Каспичан, в имот, попадащ в землището на с. Каспичан, с кадастрален номер 36590.32.40, се намира подстанция (п/тс) „Каспичан“. Подстанция „Каспичан“ е в експлоатация от 1963 г. и служи за преобразуване на електрическата енергия и разполага с два силови трансформатора 110/20 kV; 25 MVA.

Таблица 12 Електроснабдителна система в Община Каспичан:

Населено място	Подстанция / бр.	Ел. проводи – СН / км	Трафопост / бр.	ТП /kVA
гр. Каспичан	1	25	19	4750
кв. Калугерица	0	3,2	4	1000
гр. Плиска	0	21	7	1750
с. Каспичан	0	3,5	5	1250
с. Могила	0	4	4	1000
с. Кюлевча	0	3,5	7	1750
с. Марково	0	24	7	1750
с. Косово	0	3	5	1250
с. Златна нива	0	10	4	1000
с. Върбяне	0	29	3	750

Електропроводите средно напрежение са изградени със стоманорешетъчни и стоманобетонни стълбове. Електроразпределителната мрежа ниско напрежение в населените места е въздушна, изпълнена с голи проводници.

С цел подобряване качеството на услугата „Улично осветление“ и привеждането й в съответствие с националните европейски стандарти и подобряване сигурността и безопасността на гражданите на общината, през последните години е извършена рехабилитация на част от уличното осветление на територията на общината. Непрекъснато се извършва подмяна на осветителните лампи. Целта на общината залегнала в настоящата програма е да подмени енергоспестяващите лампи с нови LED осветителни лампи с мощност от 10 до 30 W.

Водещ е проблема с високите разходи за електроенергия. Пред общината стои задачата за въвеждане на мерки за енергийна ефективност и използване на ВЕИ за намаляване на тези разходи.

Сградите общинска собственост, основно сградите на училищата и детските градини са удобни за разполагане на фотоволтаични инсталации за производство на електроенергия, защото в болшинството от случаите са разположени върху терени (училищни дворове и дворове на детски градини), където няма високи засенчващи сгради и в близост има изградени и функциониращи трафопостове.

Съществен проблем, свързан с електроенергийното потребление на Община Каспичан е скъпо струващото улично осветление. Всичко това генерира сериозни разходи за потребявана енергия и отопление в общинския бюджет. Възможностите за намаляване на консумацията на електроенергия от уличното осветление са свързани с монтирането на фотоволтаични осветителни тела, както и чрез прилагането на система за централизирано управление на осветителните улични тела.

Сключен е договор за финансиране за предоставяне на средства на крайни получатели от Механизма за възстановяване и устойчивост (ПМС № 114/2022) между Министерство на енергетиката и Община Каспичан № BG-RRP-4.028-0064 от 01.11.2024 год. за обект „Въвеждане на енергийно ефективна система за външно изкуствено осветление в община Каспичан“, включващ подмяна на уличното осветление в седем населени места от общината.

По данни от общинска администрация Каспичан, консумираната ел. енергия за улично осветление за 2021 год. е 253,482 MWh/год., 2022 год. – 189,856 MWh/год., 2023 год. – 218,314 MWh/год. и 2024 год. – 235,927 MWh/год.

Цели и задачи на енергийно ефективната реконструкция на уличното осветление:

1. Повишаване на енергийната ефективност на уличното осветление в общините и намаляване на консумацията на електрическа енергия;

2. Подобряване нивото на уличното осветление в съответствие с европейските стандарти и норми;

3. Намаляване на преките разходи на Общините за улично осветление при осигурено високо качество на осветлението;

4. Осигуряване на безопасно движение на моторните превозни средства, повишаване на сигурността на движение на пешеходците нощно време и създаване на комфортна нощна атмосфера.

Възможности за подобряване на ЕЕ в уличното осветление:

ЕС постави нови изисквания за енергийната ефективност, на които е необходимо да отговорят лампите, произведени за пазара на ЕС, считано от 1 Септември 2009 год. Традиционните крушки с нажежаема жичка и по-малко ефективните халогенни крушки бяха постепенно премахнати от пазара в края на 2012 г. Мярката прави разграничение между „безцветни“ (прозрачни) и непрозрачни лампи. Непрозрачните ще трябва да достигнат до клас „А“ според енергийния етикет на ЕС за лампи, което означава икономия на енергия от 75% или повече, в сравнение с традиционните крушки с нажежаема жичка. Такова високо ниво на ефективност може да се постигне само от компактните луминесцентни и светодиодните лампи. Въведени бяха нови изисквания относно функционалностите на лампите (време за стартиране, живот и др.), така че на пазара се допускат само качествени лампи. Задължително изискване е поместването на допълнителна информация относно продукта върху опаковката, за да се помогне на потребителите да направят правилния избор съобразно предназначението.

В идеалния случай лампите, осветителните тела и системите за регулиране се разглеждат като цялостна система за осветление, в която всички компоненти трябва да работят заедно без проблеми. Сравненията, базирани само на мощността, не са разумни и могат да бъдат подвеждащи. Работните характеристики на лампите се измерват в лумени, което позволява преки сравнения на количеството светлина. Колкото по – висока е стойността на лумените на една електрическа крушка, толкова по - голямо количество светлина ще произведе тя. Затова винаги се проверява „стойността за лумените“ на лампата, а ефективността на лампата може да се определи от съотношението „лумени / ватове“ (колко вата електроенергия са необходими за съответната стойност за лумените).

Таблица №13 Технически характеристики на различни видове лампи за УО.

Тип на лампата	Ефективност на преобразуване (лумени на един ват)	Средна продължителност на живота (часове)	Индекс на Цвето предаване (CRL)
Крушка с нажежаема жичка	8-15	1 000	100
Халогенна лампа на ниско напрежение	12-25	2 500	100
Халогенна лампа с инфрачервено	25-35	5 000	100
Компактна луминесцентна лампа	50-84	6 000-15 000	85

Луминесцентни лампи Т8, конвенцио	47-83	8 000	>90
Луминесцентни лампи Т8, трилентови,	До 100	19 000	
Луминесцентни лампи Т5, електронен	67-110	20 000-30 000	80-90
Метал-халогенни лампи	84-104	10 000-15 000	>80
Натриеви лампи с високо налягане	90-150	20 000-30 000	25
Натриеви лампи с ниско налягане	120-200	12 000-20 000	
Светодиоди (LED)	30-90 (до 130)	50 000+	>80
Органични светоизлъчващи диоди (OLED)	25	≈1000	>80

Източник: Насоки „Енергийно ефективно осветление“, разработени в рамките на проект „Buy Smart+ – Зелени поръчки в Европа“ на ЕС, финансиран от програмата „Интелигентна енергия за Европа“.

Към момента състоянието на енергийното потребление в Община Каспичан се характеризира с енергоинтензивна структура, морално остарели технологии, оборудване и уреди, както и неблагоприятен енергиен баланс на домакинствата с много високо потребление на електроенергия за отопление.

Могат да се посочат следните пречки при реализацията на целенасочени действия за повишаване на енергийната ефективност.

- Липса на разработени и прилагани ефективни информационни модели за популяризиране на европейското, националното и местното законодателство в областта на енергийната ефективност;
- Липсата на достатъчни финансови средства в инвиститорите за реализация на подобен род действия ограничава внедряването на мерки за енергийна ефективност в домакинствата и частния сектор;
- Липсата на стимул за рационално енергопотребление;
- Недостатъчна осведоменост на потребителите за съществуващи нови технологии и възможности за намаляване на консумираната енергия;

През територията на общината преминава основен газопровод, чрез който са газифицирани предприятията „Рока България“ АД, „Велпа“ ООД, „Крис Ойл 97” ЕООД, „Айсис” ООД, Центъра за настаняване от семеен тип „Слънце”, ДГ “Снежанка“, СУ

„Панайот Волов“, Сградата на Общинска администрация, Поликлиника, Център за работа с деца, както и част от жилищните сгради.

Към момента на територията на Община Каспичан има изградена газоразпределителна мрежа (ГРМ) и прилежащи съоръжения, които функционират с налягане 6 бара, съобразно възприетата технология. Захранващия газопровод води началото си от съществуващ газопровод на „Рока България” АД, и е изграден от стоманена тръба в точката на присъединяване и полиетиленови тръби висока плътност с работно налягане 6 бара.

В началото на захранващия газопровод е изградена газоизмервателна станция и кранов възел, където се извършва измерване на количествата природен газ преминали към газоразпределителната мрежа на гр. Каспичан. Фактическото захранване с природен газ се извършва през ГРС „Нови пазар” съоръжение част от преносната мрежа на „Булгартрансгаз” ЕАД.

Разходите за електрическа и топлинна енергия в общината са високи. Предприети са действия от страна на ръководството на общината и администрацията за подобрение на горивните процеси, промяната на горивната база и намаляване на загубите в системата за пренос и разпределение на електрическа и топлинна енергия в сградите и обектите на социалната и административна инфраструктура на общината. Отоплението на населението на територията на общината се извършва на електричество, дърва за огрев, въглища, газ и пелети.

Изводът, който се налага е, че Община Каспичан трябва да въвежда мерки за повишаване енергийната ефективност на общинския сграден фонд и уличното осветление във всички населени места.

7. SWOT Анализ

SWOT анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на общината и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието.

Силни страни	Слаби страни
1. Благоприятно географско положение; 2. Осигурено електроснабдяване на територията на цялата община; 3. Въведени мерки за енергийна ефективност в общински сгради; 4. Изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура и добре развита селищна система;	1. Остарял общински сграден фонд; 2. Остарял жилищен сграден фонд; 3. Недостатъчен брой реализирани мерки енергийна ефективност; 4. Недостатъчна информираност на населението относно възможностите за прилагане на мерки за енергийна ефективност;

5. Добър потенциал за развитие на производството на енергия от възобновяеми енергийни източници; 6. Положително отношение и ангажираност на местните власти, относно прилагането на мерки за енергийна ефективност.	5. Масово използване на локални, нискоефективни топлоизточници и уреди
Възможности	Заплахи
1. Финансова помощ от национални програми, фондове на ЕС и др.; 2. Развитие на технологиите за подобряване на енергийната им ефективност; 3. Финансиране на реконструиране, реставрация и рехабилитация на общински сгради и жилищни сгради; 4. Пестене на енергия и рационално използване на енергийните ресурси чрез повишаване на информираността сред населението; 5. Контрол на енергопотреблението и събирането на база от данни за енергийния баланс на общината; 6. Прилагане на публично - частни партньорства в областта на енергийната ефективност и ВЕИ.	1. Ограничени финансови възможности на общинска администрация за прилагане на мерки по енергийна ефективност; 2. Липса на собствени финансови ресурси в населението за реализация на мерки за енергийна ефективност; 3. Повишаване на цените на енергийните ресурси; 4. Висока цена на инвестициите за енергийна ефективност; 5. Демографска криза – намаляване и застаряване на населението, нисък процент на икономически активните лица, което води ди ниска покупателна способност; 6. Слаба заинтересованост от страна на гражданите за прилагане на мерки за ЕЕ.

8.Цел и обхват на програмата:

Основната цел за ЕЕ е намаляване на разхода на енергия, без да се накърнява качеството на услугата (при производство, отопление, осветление, транспорт и др.).

Целите на общинската програма за енергийна ефективност са в съответствие с приоритетите за развитие на общината като цяло. Общинската програма отговаря и на националните приоритети за реализация на енергоспестяване и намаляване на вредните емисии в атмосферата. Обхвата на Програмата за енергийна ефективност 2026-2030 год. на община Каспичан обхваща общинския сграден фонд, поддържането на уличното и парковото осветление, предоставянето на услуги, познанията на населението относно енергийната ефективност. За реализацията на Програмата са определени цели и дейности които са заложени за 5- годишен период на действие. Дейностите са свързани с прилагането на мерки, целящи намаляване на консумацията на енергия (енергоспестяващи мерки), както и с такива целящи подобряване на информираността на потребителите за енергийна ефективност., разумното използване на енергията и възможностите за оползотворяване на възобновяемата енергия.

След направения анализ и оценка на текущото състояние в областта на ЕЕ, общината си е поставила следните стратегически и специфични цели:

- Стратегическа цел- до края на действие на програмата въвеждане на енергоспестяващи мерки за енергийна ефективност и намаляване на разходите на енергия.
- Специфични цели“

Съобразено с поставената стратегическа цел и направения анализ на текущото състояние в областта на енергийната ефективност, Община Каспичан определя следните специфични цели за подобряване на енергийната ефективност:

Специфична цел 1. Повишаване на енергийната ефективност в обществения сектор.

За повишаване на енергийната ефективност в обществения сектор Общината предвижда реализацията на енергоспестяващи мерки в обекти на общински сграден фонд – извършване на обследвания за енергийна ефективност на сградите от общинския сграден фонд, саниране, подмяна на дограма, както и дейности по поддържане на енергийна ефективност на уличното и парковото осветление. Други дейности, които залага общината в ПЕЕ, са въвеждането на система за мониторинг и контрол на енергопотреблението и прилагането на енергиен мениджмънт. Очакваните резултати от прилагането на мерките и дейностите се изразяват в подобряване състоянието на обществените сгради и повишаване на енергийната ефективност им, намаляване на бюджетните разходи в резултат на икономия от енергия, удължаване на експлоатационния срок на публичната инфраструктура, подобряване комфорта на обществените сгради, както и намаляване на въглеродни емисии, отделяни от тях.

Специфична цел 2. Подобряване на енергийната ефективност в жилищния сектор.

За постигане на целта ще бъдат проведени информационни кампании за гражданите и бизнеса по отношение на възможностите за внедряване на ВЕИ в частни жилищни сгради и предприятия, включително в многофамилни и еднофамилни сгради. Тези кампании от своя страна ще стимулират извършването на енергоспестяващи мерки в жилищни, търговски и производствени сгради. С прилагането на мерките за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор ще бъде подобрено състоянието на жилищните сгради и ще бъде повишена енергоефективността им, ще се намалят годишните разходи на домакинствата в резултат на икономия от енергия, ще се удължи експлоатационния срок на обновените сгради и техните инсталации, ще се подобри комфорта на жилищните сгради и ще се намалят въглеродните емисии, отделяни от тях.

Повишаването на осведомеността на гражданите относно възможностите за подобряване на енергийната ефективност ще допринесе за изграждане на култура за прилагане на енергийно ефективни мерки и за създаване на условия за изграждане на публично-частни партньорства.

Специфична цел 3. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местна политика в областта на енергийната ефективност.

За постигане на целта ще се приложат дейности и мерки, които са свързани с подобряване на административния капацитет на експертите от общинска администрация

Каспичан, ще се организират обучения за усъвършенстване на знанията и уменията в областта на енергийната ефективност на експертите в Общинска администрация - Каспичан. предвидено е създаването на информационна система, която да съдържа база данни за енергийното потребление в общината. Ще бъдат проведени и информационни кампании, семинари относно възможностите за подобряване на енергийната ефективност в общината. С повишаването на капацитета на местната власт в област на енергийната ефективност се очаква да се подобрят планирането, реализацията и мониторинга на месните политики за енергийна ефективност, да се повиши нивото на информираност на общинските служители по отношение на енергийната ефективности да се изгради култура за прилагане на мерки за енергийна ефективност.

Внедряването на информационна система, съдържаща база данни за енергийното потребление на общината ще допринесе за подробно и актуално събиране на информация за енергийното потребление на общината по месеци и години за изграждане на база данни за консуматорите на енергия, както и за създаване на възможност за генериране на справки за изразходвана енергия и бюджетни средства за всеки обект.

9.План за изпълнение на програмата.

Планът за изпълнение към Програмата за енергийна ефективност на Община Каспичан за периода 2026-2030 год. предвижда изпълнение на мерки и дейности в обществения и жилищен сектор, с цел постигане на съответствие с действащите изисквания на законодателството в областта на енергийната ефективност.

Мярка/ Дейност	Бюджет (очаквани разходи) /лв.	Възможни източници на финансиране	Планов период	Очаквани резултати
Специфична цел 1. Повишаване на енергийната ефективност в обществения сектор				
1. Повторно обследване за енергийна ефективност с оценка на спестяванията с цел издаване на удостоверения на обекти от общинския сграден фонд.	20 000	Общински бюджет, фондове на ЕС	2026-2030 г.	Извършени повторни обследвания за ЕЕ.
2. Извършване за обследвания за енергийна ефективност на обекти от общински граден фонд	50 000	Общински бюджет, фондове на ЕС	2026-2030 г.	Извършени обследвания за ЕЕ
3. Поетапно саниране на определения от обследването общински сграден фонд	200 000	Общински бюджет, фондове на ЕС	2026-2030 г.	Саниране на общински сгради

4. Мониторинг и контрол на енергопотреблението в общинския сграден фонд и уличното осветление	5 000	Общински бюджет	2026-2030 г.	Въведена системна за мониторинг и контрол на енергопотреблението
5. Доставка на енергоспестяващо оборудване в сградите, общинска собственост	10 000	Общински бюджет	2026-2030 г.	Закупено енергоспестяващо оборудване
6. Въвеждане на ефективни системи за поддържане и експлоатация на уличното осветление в населените места в общината	100 000	Общински бюджет, фондове на ЕС	2026-2030 г.	Въведена система за поддържане и експлоатация на уличното осветление
7. Обследване за енергийна ефективност на системите за външно изкуствено осветление	50 000	Общински бюджет, фондове на ЕС	2026-2030 г.	Извършено обследване на ЕЕ
Специфична цел 2. Подобряване на енергийната ефективност в жилищния сектор				
1. Провеждане на информационни кампании за гражданите и бизнеса за възможностите за внедряване на мерки за енергийна ефективност	1 000	Общински бюджет	2026-2030 г.	Проведени информационни кампании
2. Подпомагане внедряването на мерки за енергийна ефективност и ВЕИ в еднофамилни жилищни сгради чрез информационни кампании, техническа помощ и съдействие за кандидатстване по национални и европейски програми	5 000	Общински бюджет, ПВУ, национални програми, фондове на ЕС	2026-2030	Повишен брой обновени еднофамилни жилища, намалено крайно енергопотребление, подобрен комфорт на обитаване и намалени разходи на домакинствата.
Специфична цел 3. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на енергийната ефективност.				

1. Обучение на специалисти от общинска администрация, работещи в сферата на енергийната ефективност	1 000	Общински бюджет	2026-2030 г.	Проведени обучения
2. Наблюдение и оценка на програмата за ЕЕ	-	-	2026-2030 г.	Създадена информационна система за енергийно потребление
3. Създаване на информационна система с база данни за енергийно потребление в общината	2 000	Общински бюджет	2026-2030 г.	Създадена информационна система за енергийно потребление в общината
4. Създаване на партньорства с местни и регионални структури на гражданското общество и бизнеса за провеждане на съвместни инициативи за популяризиране мерките за ЕЕ	-	-	2026-2030 г.	Създадени партньорства

Изпълнението на мерките за енергийна ефективност може да се обвърже с препоръките в заключителните доклади от проведените енергийни обследвания на сградите общинска собственост. При обновяване на тези сгради освен мерки по подобряване на термичната изолация, след доказване на икономическата ефективност, могат да се включат и мерки за въвеждане на слънчеви коректори и заместване на съществуващото отопление с такова, базирано на ВЕИ или други енергоефективни източници.

10. Очаквани ефекти от изпълнението.

При изпълнението на мерките за енергийна ефективност, включени в настоящата програма на Община Каспичан ще се постигнат следните ефекти:

- Икономически – икономии в бюджета и възможност за пренасочването на тези средства за други дейности;
- Екологичен – прилагането на енергоефективни мерки води пряко и косвено до положителни ефекти по отношение на околната среда, включително ограничаване на вредните емисии в атмосферата.
- Повишаване качеството на общинските услуги – с реализацията на мерките за енергийната ефективност ще се подобрят общинските услуги, предимно чрез подобряване комфорта, качеството на отоплението в детските градини, училищата и други обществени сгради и институции.
- Обществена подкрепа и одобрение на политиката на Общината за енергийна ефективност.

Най общо резултатите, които ще се постигнат с реализирането на настоящата Програма могат да бъдат обобщени така:

- Икономия на топлина енергия;
- Икономия на електрическа енергия;
- Икономия на горива;
- Намалени емисии парникови газове
- Икономия на финансови средства.

За някои мерки е възможно да се получи сравнително дълъг срок на откупуване, но в тези случаи е важно да се подчертае, че ефектът от реализирането на дейностите и мерките се изчислява на база на действащите в момента цени на топлината и електрическата енергия и на горивата.

Тези цени ще продължават да се повишават, вследствие на непрекъснато растящите цени на горивата на международните пазари, поради което срока на откупуване може да се окаже по-малък, в сравнение с направените изчисления.

В дългосрочен план изпълнението на общинската Програма за ЕЕ ще доведе до:

- Опазване на околната среда;
- Забавяне на процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;
- Подобряване на условията и стандарта на живот на хората в Община Каспичан;
- Диверсифициране на енергийните доставки и намаляване на зависимостта на крайните клиенти от цените на горива и енергия;
- Създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) и разкриване на нови работни места;
- Създаване на конкуренция между основните енергийни доставчици и по-голяма сигурност на доставките;
- Подпомагане постигането на устойчиво развитие и подобряване на показателите на околната среда, свързано с изпълнението на поетите задължения от Р. България.

11. Етапи на изпълнение

Предвид специфичния характер и сложността на всеки конкретен обект, както и спецификата и вида на избраните мерки, дейности и проекти е препоръчително Програмата за енергийна ефективност да се изпълни на няколко етапа:

Инвестиционно намерение. Това включва извършването на определени проучвания, с които се цели да се установи дали е целесъобразно осъществяването на инвестиционното намерение, начините и мащаба на изпълнението й и др. тези проучвания следва да изяснят и положението по редица маркетингови, технологически и др. въпроси.

Предварително проучване. Необходимо е да се направи предварително (т. нар. предпроектно) проучване за състоянието на обектите, в които е предвидено да бъдат

реализирани мерки и дейности за намаляване на енергийното потребление – състояние на съоръженията, конструкциите, енергийните системи, изследване на енергийните разходи за последните години и др.

Инвестиционен проект. Разработване на инвестиционен проект е необходимо в някои случаи поради спецификата и обема на предвидените дейности – например Подмяна на отоплителна инсталация, подмяна на котел на твърдо гориво с котел на природна газ, газифициране на детска градина и др.

Подготовка и изпълнение на строителството.

Това включва подготовката на всички необходими документи и извършване на съответните строително монтажни дейности за постигане на поставената цел.

Мониторинг. За установяване намалението на енергийното потребление след реализацията на съответните дейности и мерки, следва да се извършва ежемесечно отчитане и записване на параметрите от измервателните уреди, инструктаж на техническия персонал по поддръжката на инсталациите и др.

12. Източници на финансиране.

Съгласно чл. 12, ал. 4 от ЗЕЕ средствата за изпълнение на Програмите за енергийна ефективност следва да бъдат предвидени в бюджетите на съответните ведомства. Освен тях за изпълнението на дейностите и мерките от ПЕЕ може да се търси финансиране от следните подходящи източници:

- Кредитна линия за енергийна ефективност;
- Оперативни програми;
- Заеми от търговски банки;
- ESCO услуги;
- Безвъзмездни помощи предоставяни от екологични фондове, в частност от Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда и Националния доверителен екофонд, в т.ч. и безлихвени заеми;
- Финансов лизинг на оборудване, предоставен обикновено от доставчик, изпълняващ проекта „под ключ“;
- Заеми от международни банки и др.

Финансирането на дейностите от Общинската програма за енергийна ефективност на Община Каспичан за периода 2026-2030 год. може да бъде осигурено по различни начини. Най – общо подходите за финансиране са два:

Подход „отгоре – надолу“ – анализ на съществуващата законова рамка за формиране на общински бюджет, прогнозиране на бюджета и използване на специализирани източници;

Подход „отдолу – нагоре“ – основава се на комплексна оценка на възможностите на общината да осигури индивидуален праг на финансовите си средства или публично – частни партньорства (ПЧП).

За правилното прилагане на финансовите механизми и за да може Общината най–ефективно да се възползва от тях е необходимо:

- задълбочено проучване на условията за финансиране; правилно ориентиране на целите на конкретен проект към целите на определена програма или фонд;
- точна оценка на възможностите за съфинансиране и партньорство;
- достижими, изпълними и измерими екологични и икономически ползи от проекта;
- ресурсно обезпечаване и ефективен контрол над дейностите и разходване на средствата.

Цялостно или частично финансиране на инвестициите в енергийна ефективност може да бъде осигурено от национални, европейски и международни програми и фондове. По – важните източници на средства, които могат да осигурят възможности за финансиране на проекти за енергийна ефективност са:

- **Общински бюджет** – предвиждане на собствени средства за изпълнението на мерките по Програмата за енергийна ефективност;
- **Републикански бюджет** – под формата на субсидии, компенсации или Национални програми, подобна на Националната програма за ЕЕ на много фамилни жилищни сгради;
- **Европейските програми и фондове,** които предлагат възможности за финансиране на проекти за енергийна ефективност и възобновяеми източници;
- **Частни инвестиции** – Стопанските субекти могат да реализират проекти по енергийна ефективности възобновяеми източници и чрез собствени средства.
- **Публично частно партньорство** – (ПЧП)

Отчитайки Европейското законодателство, практика и счетоводно третиране, ПЧП е дългосрочно договорено отношение между лица от частния и публичния сектор за финансиране, построяване, реконструкция, управление или поддръжка на инфраструктурата с оглед постигане на по – добро ниво на услугите, където частния партньор поема строителния риск и поне един от двата риска – за наличност на предоставената услуга или за нейното търсене. ПЧП плащанията, свързани с ползването на предоставената от частния партньор публична услуга, са обвързани с постигане на определени критерии за количество и качество на услугата. Общинската администрация (като потребител на услуги) има право да редуцира своите плащания, както би го направил всеки „обикновен клиент“ при не предоставяне на необходимото количество и качество на услугата.

- **ESKO услуги**

ESKO компаниите са бизнес модел, който се развива в България от няколко години. ESKO компаниите се специализират в предлагането на пазара на енергоспестяващи услуги. Основната им дейност е свързана с разработването на пълен инженеринг за намаляване на енергопотреблението. Този тип компании влагат собствени средства за покриване на всички разходи за реализиране на даден проект и получават

своето възнаграждение от достигнатата икономия в периода, определен като срок на откупуване. Договорът с гарантиран резултат е специфичен търговски договор, регламентиран с чл. 38 от Закона за енергийната ефективност. Намаляване разходите за горива, енергия и други консумативи и повишаване на комфорта в сградите държавна или общинска собственост, могат да са предмет на договори за управление и експлоатация и/или проектиране, доставка и монтаж. Могат да бъдат реализирани някои от следните схеми:

Договор с гарантиран резултат.

При този вид договори фирмата за енергийни услуги гарантира минималното ниво на икономии. Приложното поле за използването на този инструмент са взаимоотношенията с фирми за енергоефективни услуги, по които възложители са учреждения и институции с бюджетна или общинска издръжка (болници, училища, детски заведения, санаториуми, пансиони за стари хора, домове за инвалиди, театри, кина, музеи, читалища, библиотеки, хотели, почивни домове, административни сгради и т.н.). фирмите за енергоефективни услуги с гарантиран резултат (известни като ESCO-услуги и инвестиции (проучване, внедряване, експлоатация и поддръжка) при гарантирано ниво на енергийните спестявания, възвръщащи инвестицията заедно с известна печалба.

Съгласието за извършване на тези услуги се обективира в договор между ESCO-фирмата и съответния клиент. Изпълнението на мерките води до намаляване на енергийните разходи и намаляване на разходите по поддръжката и експлоатацията на сградите. Разходите на инвестицията се изплаща на фирмата от постигнатите икономии, като постигнатата печалба се разпределя между договарящите страни.

Зелени инвестиции – механизъм на Протокола Киото.

Съгласно Закона за енергийна ефективност (ЗЕ), се създава вътрешна българска система за издаване и търговия със зелени сертификати, за всяко месечно произведено количество електричество от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), производителят му получава зелен сертификат, който е без налична ценна книга и се издава е регистрира от ДКЕВР. Съгласно чл. 163 от ЗЕ, производителите на електроенергия от възобновяеми източници, като вятър, вода, слънце, биомаса, геотоплина и т.н., ще могат да продават произведената електроенергия на преференциални цени.

Механизмът „Международна търговия с емисии“ е залегнал в чл. 17 на Протокола на Киото и дава възможност на страните да търгуват помежду си с редуцирани емисии от парниковите газове в периода 2008 до 2012 год., с цел икономически най-ефективно. Производителите на електроенергия от ВЕИ ще могат директно да продават зелените си сертификати на заинтересовани лица, по цена която се определя от търсенето и предлагането.

- **Финансиране от ФЕЕВИ**.

Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ (ФЕЕВИ) е юридическо лице, създадено по силата на Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ). Фондът управлява финансови ресурси, получени от Република България от Глобалния

Екологичен фонд (ГЕФ) с посредничество на Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР) и от други донори.

- **Национален доверителен Еко Фонд (НДЕФ).**

Фондът е създаден през м. Октомври 1995 год. по силата на споразумение „Дълг срещу околната среда“ между Правителството на Конфедерация Швейцария и Правителството на Република България. Съгласно чл. 66, ал. 1 на Закона за опазване на околната среда, целта на Фонда е управление на средства, предоставени по силата на суапови сделки за замяна на „Дълг срещу околна среда“ и „Дълг срещу природата“, от международна търговия с предписани емисионни единици (ПЕЕ) за парникови газове, от продажба на квоти за емисии на парниковите газове за авиационни дейности както и на средства, предоставени на база на други видове споразумения с международни, чуждестранни или български източници на финансиране, предназначени за опазване на околната среда в Република България. Фондът допринася за изпълнение на политиката на Българското правителство и поетите от страната международни ангажименти в областта на опазване на околната среда. Националният доверителен Екофонд е независима институция, която се ползва с подкрепата на българското правителство.

- **Кредити по специализирани кредитни линии и заеми от търговски банки.**

Кредитната линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници за България (КЛЕЕВЕИ). Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници е разработена от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) в сътрудничество с Българското правителство и Европейския съюз. Програмата представя кредитна линия на участващите Български банки, които от своя страна предоставят заеми на частни дружества за проекти енергийна ефективност в промишлеността и проекти за възобновяеми енергийни източници. Българските банки, участващи в КЛЕЕВИ: Българска пощенска банка, Банка ДСК, Уникредит Булбанк, Юнионбанк, Обединена Българска банка, Банка Пиреус и Райфайзенбанк.

Финансиране от международни програмни фондове:

- **Програма „Интелигентна енергия – Европа“**

Европейската програма „Интелигентна енергия за Европа“ предоставя безвъзмездно финансиране на проекти на български организации за създаване на политически и пазарни условия за енергийна ефективност и използването на ВЕИ в рамките на Програмата за конкурентоспособност и иновации (CIP)

Основен приоритет са нови и възобновяеми енергийни източници (ALTENER). В рамките на този приоритет се финансират проекти по: добиване на електроенергия от ВЕИ; използване на възобновяема енергия за отопление/охлаждане; дребномащабни инсталации за възобновяема енергия на сградите; проучвания и добив на биогорива; нови технологии и обмен на опит, като резултатите са видими на територията на целия Европейски съюз.

- ELENA
- Безвъзмездно финансиране от страна на Европейската инвестиционна банка и Европейската комисия на местни и регионални власти при подготовката на

инвестиционни програми за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници (ВЕИ). ELENA (European Local Energy Assistance) осигурява техническа помощ за структуриране и изпълнение на проектите. ELENA да покрива до 90% от разходите за техническа подготовка на инвестиционните програми.

- Покриват се средства за предварителни проучвания, за структуриране на програми и бизнес планове, за одити, тръжни процедури и договори, за създаване на групи за управление на проекта, за разходи по ДДС, ако бенефициентът не може да ги възстанови. Инструментът ELENA може да се използва от местни и регионални власти, обществени органи или група органи от държавите, които подлежат на подпомагане на програмата „Интелигентна енергия Европа“.

Предварително изискване към получателите на средства е съответната инвестиционна програма да съдейства за постигане на евроцелите „20-20-20“ (до 2020г. да се намалят с 20% вредните парникови емисии, делът на ВЕИ в общото потребление на енергия да достигне 20% и още толкова да е спестената енергия).

- **„Програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“, финансирана от Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство /Норвежки финансов механизъм/**

- **Бенефициенти:** Всички Общини на територията на Република България;
- **Допустими партньори:** публични и частни субекти на територията на България или от страните – донори.

/Допълнителни точки при оценката на проектите ще се дават само при партньор от страните-донори-Норвегия, Исландия и Лихтенщайн/.

- **Бюджетът** на процедурата, включително национално съфинансиране е 8 200 000 евро.
- **Минималната стойност** на БФП за един проект 200 000 евро
- **Максимална стойност** за БФП за един проект 600 000 евро
- **Максимален процент** БФП: 100 % / не се изисква съфинансиране на Общините/
- Допустими за финансиране дейности: Мерки за енергийна ефективност, предписани от извършено обследване за енергийна ефективност, подмяна на улично осветление и въвеждане на ВЕИ.
- **Проектна готовност**: прилага се обследване на енергийна ефективност, с или без одобрен работен проект за инвестицията.

13. Наблюдение и контрол.

Общински съвет е органът, който приема стратегии, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането й следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПЕЕ е отговорност на кмета на общината.

С оглед на действащата административна структура на Община Каспичан, наблюдението и контролът на изпълнението на ПЕЕ ще се осъществява от група експерти от общинската администрация, която ще има следните задължения:

- Одобрява и утвърждава индикаторите за наблюдение на изпълнението на ПЕЕ,
- Извършва периодични прегледи на постигнатия напредък по отношение на изпълнението на целите;
- Разглежда резултатите от междинните оценки;
- Анализира резултатите от изпълнението на мерките и дейностите;
- Оценява степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
- Разглежда предложенията за промяна на мерките;
- Предлага промени, свързани с постигането на целите на ПЕЕ.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПЕЕ и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация. Компетентните местни органи са: Общинския съвет, Кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и всички заинтересовани страни като социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество. Получената информация се използва за целите на управлението, а именно: осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Каспичан правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по енергийна ефективност, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на другите конкретни политики. Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните експерти в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишен отчет пред общинския съвет за изпълнението на дейностите и мерките от програмата. В правилата трябва да се определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславят от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници (формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки. По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на програмата за енергийна ефективност, необходимо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПЕЕ ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол в областта на енергийната ефективност, на общинската информационна система и информация от различните отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Орган за контрол по изпълнение на програмата за енергийна ефективност е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

14. Отчет на изпълнението.

Отчитането на изпълнението на Програмата за енергийна ефективност се осъществява пред АУЕР. Общинска администрация - Каспичан има задължението ежегодно да изпраща попълнени отчети за напредъка по изпълнението на настоящата Програма за енергийна ефективност до Изпълнителния директор на агенцията. Съгласно Чл.12, ал.5 от ЗЕЕ, държавните и местните органи представят ежегодно на изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), отчети за изпълнението на Програмите за енергийна ефективност. Отчетите съдържат описание на дейностите и мерките, посочват размера на постигнатите енергийни спестявания и се представят не по-късно от 1 март на годината, следваща годината на изпълнение на съответните дейности и мерки. Отчетите се изготвят по образец, утвърден от Изпълнителния директор на агенцията и се публикуват на интернет страницата на Общината.

15. Заключение.

Общинската програма за енергийна ефективност на Община Каспичан 2026 – 2030 год. е основен документ за провеждане на балансирана и устойчива енергийна политика на местно ниво. Тя дава възможност да се оптимизират подходите и методите за вземане на съответните решенията от страна на Общинския съвет и да се подобри дейността на администрацията.

Целеният резултат от изпълнение на програмата е:

- Намаляване потреблението на енергия от конвенционални, течни горива и електрическа енергия на територията на Община Каспичан;
- Намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух;
- Повишаване на благосъстоянието и намаляване на риска за здравето на населението.

От гледна точка на последващото прилагане на програмата, тя не е „еднократен акт” със завършен краен продукт, водещ до решаване на проблемите на общината. Тя подлежи на допълнения и актуализация – т. нар. „подход на стратегическо планиране и програмиране”, при който планирането динамично и последователно се детайлизира на отделни етапи. При създаването на Програмата за ЕЕ на Община Каспичан се прилага този подход, като се спазва изискването за непрекъснато отчитане на динамично

променящите се във времето условия, фактори и предпоставки с оглед реализирането на дългосрочните и краткосрочните цели на местната политика за устойчиво енергийно развитие. Програмата има отворен характер и срока на действие може да се усъвършенства, допълва и променя в зависимост от законодателни промени, новопостъпили данни, инвестиционни намерения и възможности за финансиране на планираните мерки.

Настоящата програма е разработена на основание чл. 12, ал. 2 от Закона за енергийна ефективност (ЗЕЕ) и е приета с Решение на Общински съвет – Каспичан №…… по Протокол №…….от ……. г.